

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ზესტ და საპუნებისებულებრ გეცნიერებათა ფაკულტეტი
გეოგრაფიის დეპარტამენტი

სამუშაო – პროექტი კუპათა პრემია

იბეჭდება შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის („ტერიტორიული დაგეგმარებისათვის სამცხე-ჯავახეთის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შეფასება გის-ანალიზის მეშვეობით“, AR /105/9-280/13) ფარგლებში

რუკათა პრეპული თან ერთვის ცნობარს – „სამცხე-ჯავახეთი“

(ცნობარის ავტორ-შემდგენლები: დალი ნიკოლაიშვილი, დავით სართანია, ავთანდილ უჯმაჯურიძე, ლამზირა ლალიძე, ვაჟა ტრაპაიძე, თინათინ ნანობაშვილი).

სარედაქციო კოლეგიის წევრები:

დალი ნიკოლაიშვილი

თსუ გეომორფოლოგია-კარტოგრაფიის კათედრის გამგე, პროფესორი,
პროექტის სამეცნიერო ხელმძღვანელი და რედაქტორი

გულიზა ლიპარტელიანი

ვახუშტი ბაგრატიონის გეოგრაფიის ინსტიტუტის კარტოგრაფია-გეოინფორმატიკის განყოფილების გამგე,
გეოგრაფიის დოქტორი

ლია მაჭავარიანი

თსუ ნიადაგების გეოგრაფიის კათედრის გამგე, პროფესორი

თენგიზ გორდეზიანი

თსუ გეომორფოლოგია-კარტოგრაფიის კათედრის ასოცირებული პროფესორი

რუკას შემდგენლები:

რევაზ თოლორდავა

ბესიკ კალანდაძე

ლამზირა ლალიძე

რობერტ მალლაკელიძე

დალი ნიკოლაიშვილი

დავით სართანია

ვაჟა ტრაპაიძე

ავთანდილ უჯმაჯურიძე

შინაარსი

პირობითი აღნიშვნები

რუკები

ადგინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა (მუნიციპალიტეტები)	5
ადგინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა (საკრებულოები)	6-7

სამხედრო-ჯავახეთი ტოპოგრაფიულ რუკაზე	10-11
--------------------------------------	-------

სავალე დაკვირვების ობიექტები

დალი ნიკოლაიშვილი, ლამზირა ლალიძე, ვაჟა ტრაპაიძე	12
პილიშემატრიული რუკა	13
ზედაპირის დახრილობა	14
ექსპოზიცია	15

ატმოსფერული ნალექები

ლამზირა ლალიძე	16
იანვრისა და ივლისის საშუალო ტემპერატურები	
ლამზირა ლალიძე	17
კლიმატური დარაიონება	
მ. კორძახიას რუკის მიხედვით	20

ჰიდროგრაფიული ქსელი	21
---------------------	----

მინერალური ცყლები

დალი ნიკოლაიშვილი, ვაჟა ტრაპაიძე	22-23
ჰიდროლოგიური დარაიონება	
ლევ ვლადიმიროვის რუკის მიხედვით	26

ძირითადი ნიადაგები

თენიზ ურუშაძის რუკის მიხედვით	27
ნიადაგურ-გეოგრაფიული დარაიონება	
მიხეილ საბაშვილის რუკის მიხედვით	28

აღდგენილი მცენარეული საფარი

ნიკო კეცხოველის რუკის მიხედვით	30-31
იქვიათი, ენდემური და რელიეფური მცენარეები და ცხოველები	
დალი ნიკოლაიშვილი	32-33

ძირითადი ლანდშაფტები (გვარები)

ნიკო ბერუჩაშვილის რუკის მიხედვით	36
ლანდშაფტები (ბუნებრივ-ტერიტორიული კომპლექსების ვერტიკალური სტრუქტურის ტიპები)	
დალი ნიკოლაიშვილი, რობერტ მალლაკელიძე	38-39

სოფლის მოსახლეობის ეთნიკური შემადგენლობა

დალი ნიკოლაიშვილი	42-43
-------------------	-------

სასარგებლო ნიაღისეული

დალი ნიკოლაიშვილი, იოსებ ლაზარაშვილი, რევაზ თოლორდავა, ბესიკ კალნაძაძე	45
--	----

გზები	47
-------	----

ხელოვნური ტერასები (ლიტერატურული წყაროების მიხედვით)

დავით სართანია	48
ნანგრევები (ტოპოგრაფიული რუკის მიხედვით)	50-51

ისტორიულ-კულტურული ძეგლები (ლიტერატურული წყაროების მიხედვით)

ავთანდილ უჯმაჯურიძე, დავით სართანია, დალი ნიკოლაიშვილი	54-55
--	-------

პირობითი აღნიშვნები

ს ა ზ ღ ვ რ ი პ ი ტ ი

მხარის

მუნიციპალიტეტების

დ ა ს ა ს ლ ე გ უ ლ ი პ ი ტ ი

● ახალციხე მხარის ცენტრი

● ასპინძა მუნიციპალიტეტის ცენტრები

○ ხიზაბავრა სოფლები

გ ხ ე პ ი

რკინიგზა

მაგისტრალები

გზატკეცილები

პ ი ზ რ ი გ რ ა ფ ი ა

მდინარეები

ტბები

ო რ მ გ რ ა ფ ი ა

2588

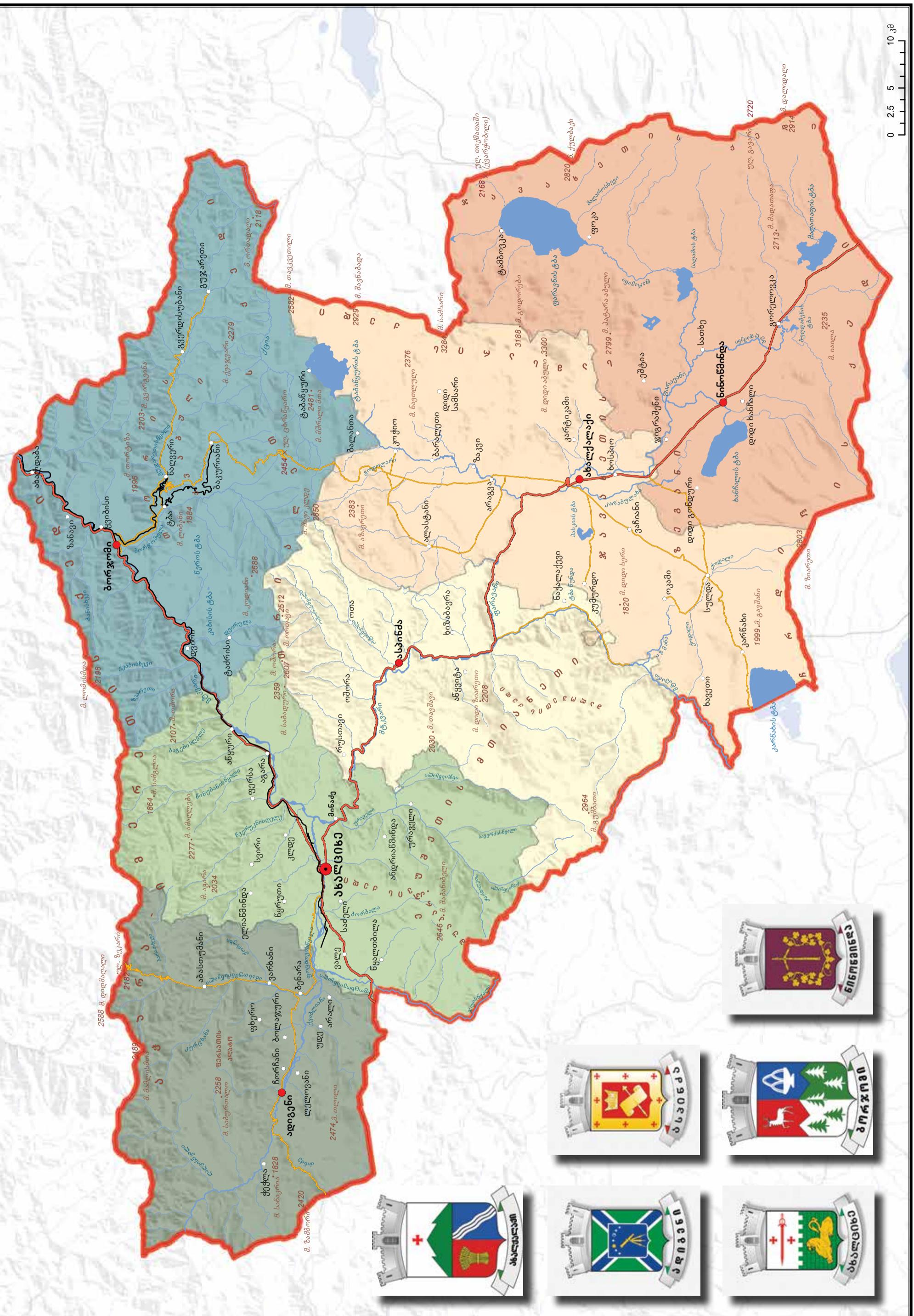
სიმაღლითი ნიშნულები

2182

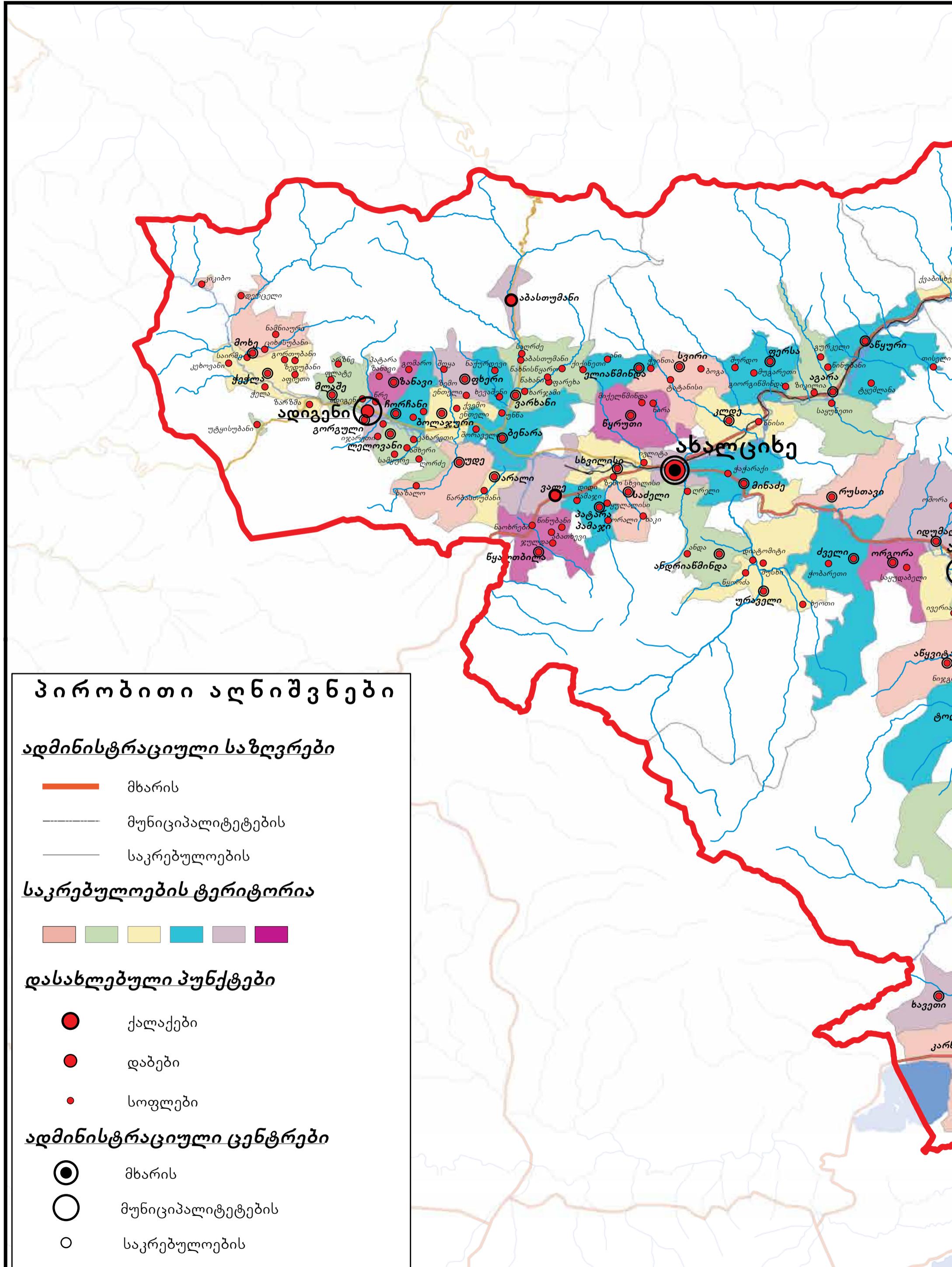
უღელტეხილები

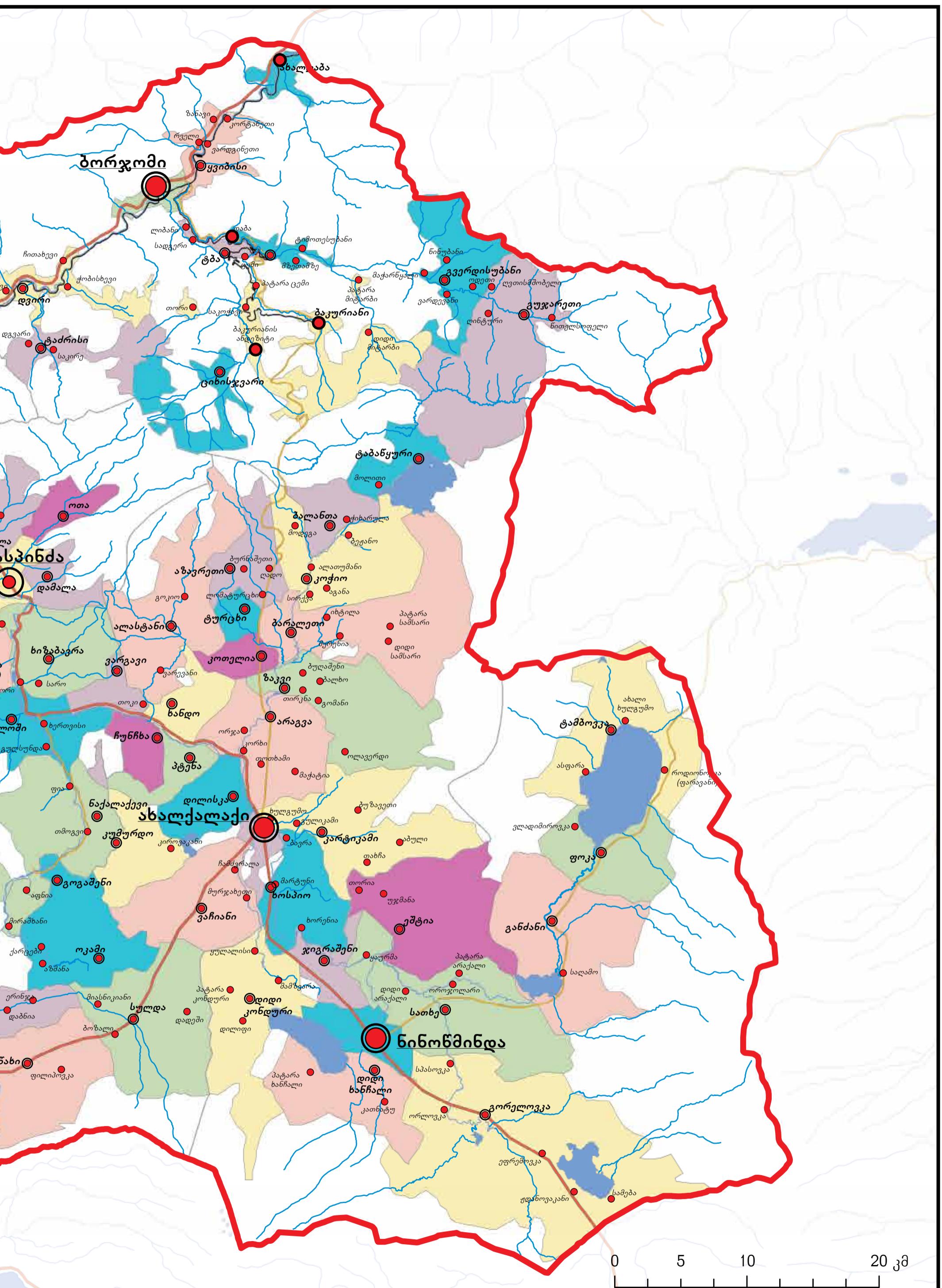

აღმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა (მუნიციპალიტეტები)

ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფა (საპრეზულოები)

დასახლებული კუნძული

ქალაქი – 5; დაბა – 7; სოფლის (თემის) საპრეზულოები – 77; სოფლის დასახლებული კუნძული – 258 ქალაქის მოსახლეობა – 65858, სოფლის მოსახლეობა – 140281

ახალციხის მუნიციპალიტეტი

ქალაქი – 2; სოფლის საკრებულო – 14; სოფელი – 47; ქალაქის მოსახლეობა – 23146; სოფლის მოსახლეობა – 22651

ქალაქი	ელიანმინდის თემის საკრებულო	საძელის თემის საკრებულო	ფერსის თემის საკრებულო
ახალციხი	ელიანმინდა	საძელი	ფერსა
ვალი	ანი	ხაკი	გიორგინმინდა
აგარის თემის საკრებულო	ჭვინთა	სვირის თემის საკრებულო	მუგარეთი
აგარა	კლდის თემის საკრებულო	სვირი	შურდო
გურელი	კლდე	ბოგა	წყალთბილას თემის საკრებულო
ზიკილია	წნისი	ტატანისი	წყალთბილა
საყუნეთი		სხვილისის თემის საკრებულო	აბათხევი
წინუბანი		სხვილისი	ნაოხრები
ანდრიანმინდის თემის საკრებულო	მინაძის თემის საკრებულო	ზემო სხვილისი	წინუბანი
ანდრიანმინდა	მინაძე	ივლიტა	ჯულდა
ანდა	ღრელი	ურავლის თემის საკრებულო	წყრუთის თემის საკრებულო
დიატომიტი	ჭაჭარაქი	ურაველი	წყრუთი
აწყურის თემის საკრებულო	პამაჯის თემის საკრებულო	მუსხი	მიქელწმინდა
აწყური	პატარა პამაჯი	წყორძა	წირა
თისელი	დიდი პამაჯი	ხეოთი	
ტყემლანა	ორალი		
	ყულალისი		

აღიზენის მუნიციპალიტეტი

დაბა – 2; სოფლის საკრებულო – 13; სოფელი – 55; ქალაქის მოსახლეობა – 2544; სოფლის მოსახლეობა – 18404

დაბა	იმერთუბანი	ლელოვნის თემის საკრებულო	უდის თემის საკრებულო
აღიზენი	იჯარეთი	ლელოვანი	უდე
აბასთუმანი	ვარხანის თემის საკრებულო	ამხერი	ზაზალო
არალის თემის საკრებულო	ვარხანი	კახარეთი	ფხერის თემის საკრებულო
არალი	აბასთუმანი	სამყურე	ფხერი
წარპასთუმანი	საღრძე	ღორძე	ზემო ენთელი
ბენარის თემის საკრებულო	ფარეხა	მლაშის თემის საკრებულო	შოყა
ბენარა	ქიქინეთი	მლაშე	ჩორჩანის თემის საკრებულო
ნაქურდევი	წახანი	არზე	ჩორჩანი
უნწა	წახნისწყარო	ზარზმა	დიდი სმადა
შორაველი	ხარჯამი	უტყისუბანი	პატარა სმადა
ხევაშენი		ფლატე	ჭეჭლის თემის საკრებულო
ბოლაჯურის თემის	ზანავის თემის საკრებულო	მოხის თემის საკრებულო	ჭეჭლა
საკრებულო	ზანავი	მოხე	აფიეთი
ბოლაჯური	გომარო	დერცელი	გორთუბანი
ქვემო ენთელი	პატარა	კიკიბო	ზედუბანი
გორგულის თემის საკრებულო	ზანავი	ნამნიაური	კეხოვანი
გორგული	წრე	ციხისუბანი	საირმე
ადიგენი			ჭელა

ასპინძის მუნიციპალიტეტი

დაბა – 1; სოფლის საკრებულო – 11; სოფელი – 23; ქალაქის მოსახლეობა – 3324; სოფლის მოსახლეობა – 9767

დაბა ასპინძა	თოკი	ოთის სოფლის საკრებულო	ხერთვისი
ივერია	იდუმალას თემის საკრებულო	ოთა	ხერთვისი
აწყვიტის სოფლის საკრებულო	იდუმალა	ორგორის თემის საკრებულო	ძველის თემის საკრებულო
აწყვიტა	ოშორა	ორგორა	ძველი
დამალის სოფლის საკრებულო	ნაქალაქევის თემის საკრებულო	საყუდაბელი	ჭობარეთი
დამალა	ნაქალაქევი	ტოლოშის თემის საკრებულო	ხიზაბავრის თემის საკრებულო
ვარგავის თემის საკრებულო	თმოგვი	ტოლოში	ხიზაბავრა
ვარგავი	მირაშხანი	გულსუნდა	ნიჯგორი
	ფია		სარო

ახალქალაშის მუნიციპალიტეტი

ქალაქი – 1; სოფლის საკრებულო – 21; სოფელი – 64; ქალაქის მოსახლეობა – 9768; სოფლის მოსახლეობა – 51173

ძალაში	გოგაშენის თემის საკრებულო	კარწახის თემის საკრებულო	პტენა სულდის თემის
ახალქალაში	გოგაშენი	კარწახი	საკრებულო
აზავრეთის თემის საკრებულო	აფნია	ფილიპოვება	სულდა
აზავრეთი	დილისკის სოფლის საკრებულო	კოთელის სოფლის საკრებულო	ბოზალი
ბურნაშეთი	დილისკა	კოთელია	დადეში
ლომატურცხი	ვაჩიანის თემის საკრებულო	კოჭიოს თემის საკრებულო	მიასნიკიანი
ლადო	ვაჩიანი	კოჭიო	ტურცხის სოფლის საკრებულო
ალასტანის თემის საკრებულო	მურჯახეთი	აგანა	ტურცხი
ალასტანი	ჩამდვრალა	ალათუმანი	ჩუნჩხის სოფლის საკრებულო
გოკიო	ზაკვის თემის საკრებულო	ბეჟანო	ჩუნჩხა
ვარევანი	ზაკვი	მოდეგა	ხავეთის თემის
არაგვის თემის საკრებულო	ბალხო	სირქვა	საკრებულო
არაგვა	ბუღაშენი	კუმურდოს თემის საკრებულო	ხავეთი
თოთხამი	გომანი	კუმურდო	დაბნია
კორხი	თირკნა	კიროვაკანი	ერინჯა
მაჭატია	ოლავერდი	ოკამის თემის საკრებულო	ხანდოს სოფლის საკრებულო
ორჯა	კარტიკამის თემის საკრებულო	ოკამი	ხანდო
ბარალეთის თემის საკრებულო	კარტიკამი	აზმანა	ხოსპიოს თემის საკრებულო
ბარალეთი	აბული	ქარცები	ხოსპიო
დიდი სამსარი	ბუზავეთი	პტენის სოფლის საკრებულო	ბავრა
იხტილა	გულიკამი	პტენა	მარტუნი
მერენია	თახჩა		ხორენია
პატარა სამსარი	ხულგუმო		

გორგომის მუნიციპალიტეტი

ქალაქი – 1; დაბა - 4; სოფლის; საკრებულო – 9; სოფელი – 38; ქალაქის მოსახლეობა – 20970 სოფლის მოსახლეობა – 12050

ძალაში	ბალანთის თემის საკრებულო	დვირის თემის საკრებულო	ტბის თემის საკრებულო
ბორჯომი	ბალანთა	დვირი	ტბა
დაბეგი	ჭიხარულა	ქვაბისხევი	ლიბანი
ახალდაბა	გვერდისუბნის თემის საკრებულო	ჩითახევი	სადგერი
ბაბურიანი	გვერდისუბანი	ჭობისხევი	ცემი
ბაბურიანის ანდეზიტი	ვარდევანი	ტაბაწყურის თემის	ყვიბისის თემის საკრებულო
ცალვერი	მაჭარწყალი	საკრებულო	ყვიბისი
ბაქურიანის სადაბო საკრებულო	ღვთისმშობელი	ტაბაწყური	ვარდგინეთი
დიდი მიტარბი	წინუბანი	მოლითი	ზანავი
თორი პატარა მიტარბი	გუჯარეთის თემის საკრებულო	ტაძრისის თემის საკრებულო	კორტანეთი
პატარა ცემი საკოჭავი	გუჯარეთი	ტაძრისი	რველი
წალვერის სადაბო საკრებულო	ოდეთი	დგვარი	ციხისჯვრის სოფლის საკრებულო
დაბა	ღინწური	საკირე	ციხისჯვარი
კიმოთესუბანი	წითელსოფელი		
მზეთამზე			

ნინოცმინდის მუნიციპალიტეტი

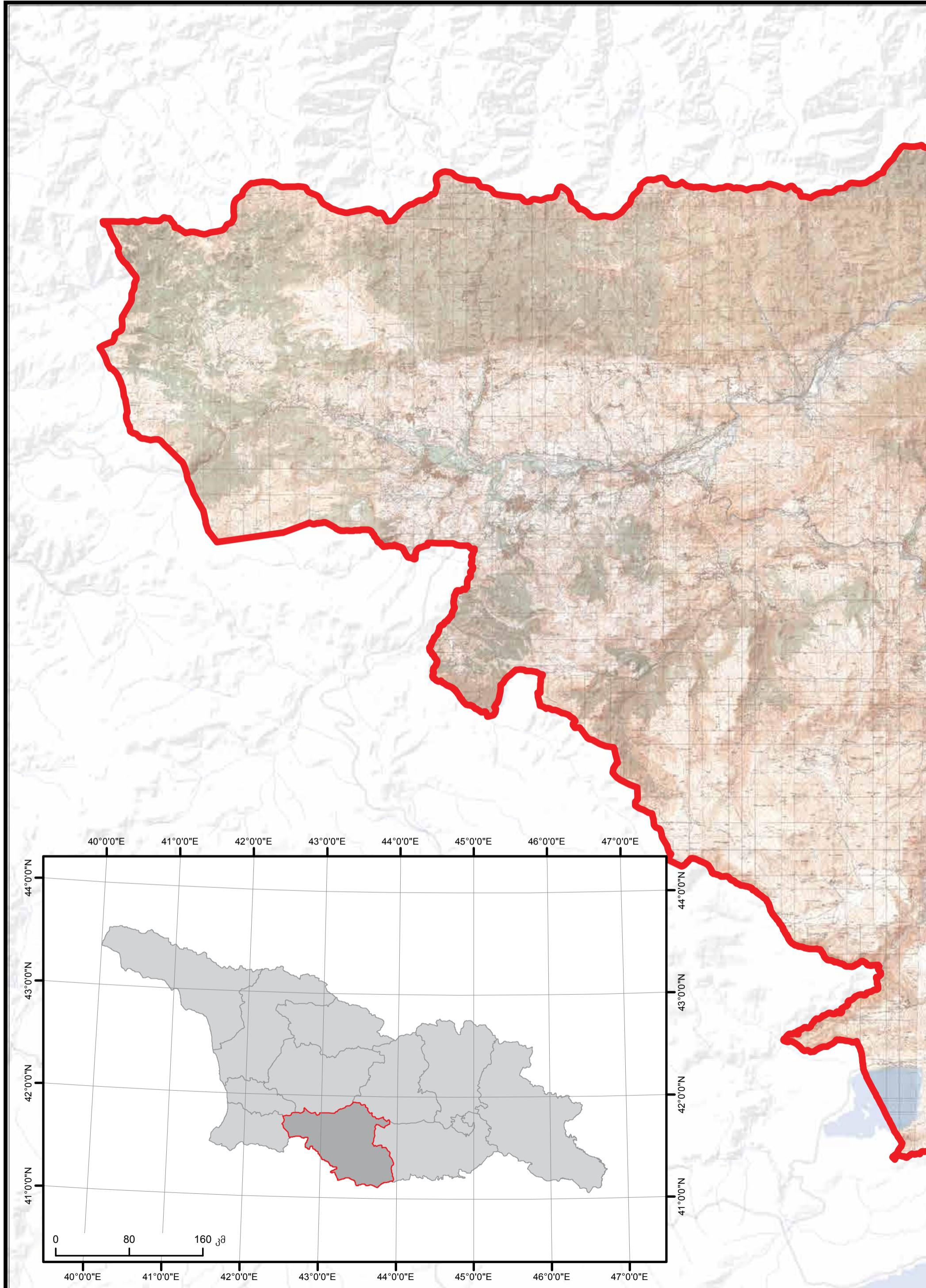
ქალაქი – 1; სოფლის საკრებულო – 9; სოფელი – 31; ქალაქის მოსახლეობა – 6106; სოფლის მოსახლეობა – 28018

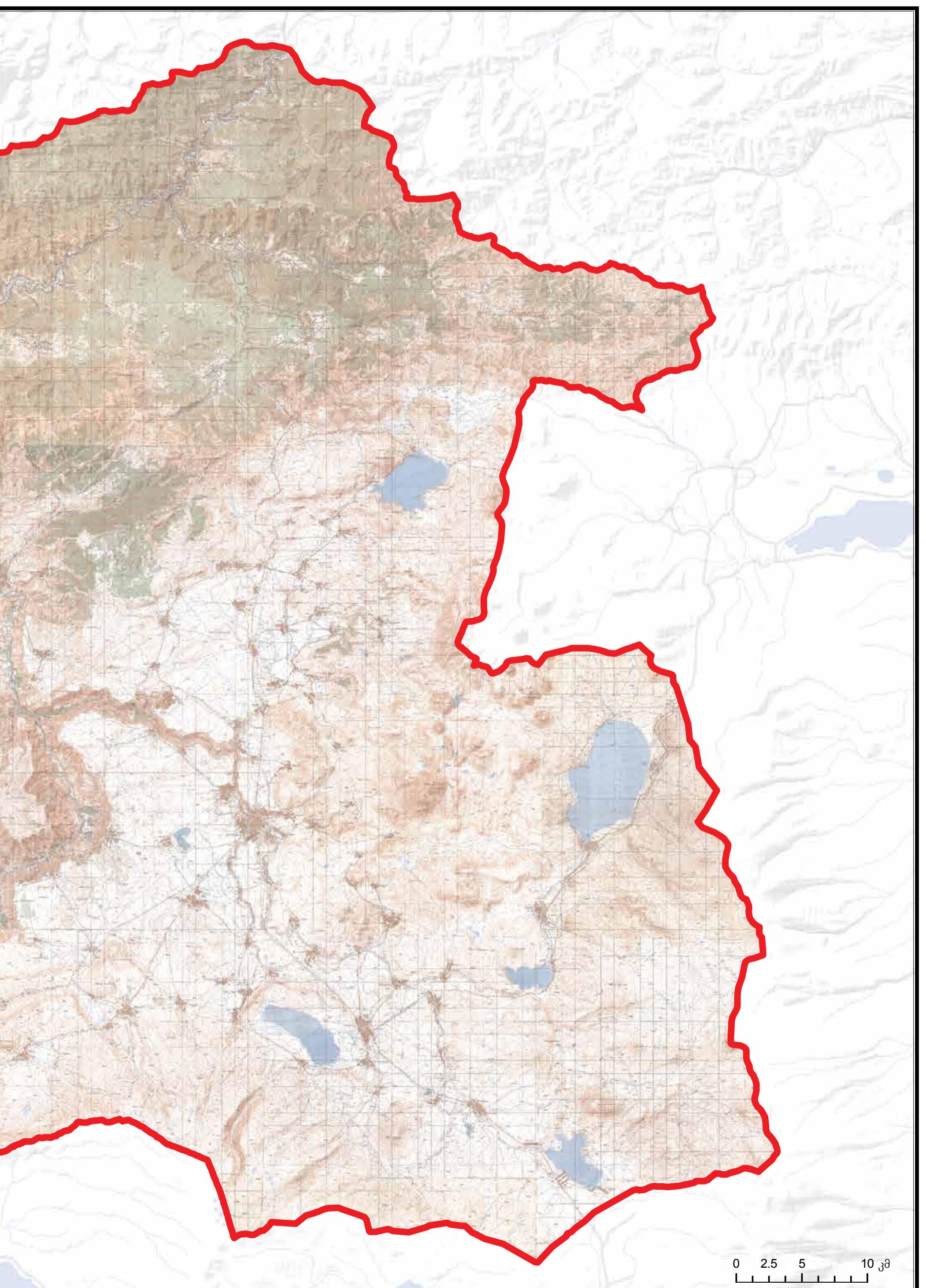
ძალაში	ყულალისი	პატარა ხანჩალი	ტამბოვების თემის საკრებულო
ნინოცმინდა	გორელოვების თემის საკრებულო	ეშტიის თემის საკრებულო	ტამბოვება
განძნის თემის საკრებულო	გორელოვება	ეშტია	ასფარა
განძანი	ეფრემოვება	თორია	ახალი ხულგუმო
სალამო	სამება	უჯმანა	როდიონოვება (ფარავანი)
დიდი კონდურის თემის	ორლოვება	ყაურმა	ფოკის თემის საკრებულო
საკრებულო	უდანოვაკანი	სათხის თემის საკრებულო	ფოკა
დიდი კონდური	სპასოვება	სათხე	ვლადიმიროვება
დილიოფი	დიდი ხანჩალის თემის საკრებულო	დიდი არაქალი	ჯიგრაშენის სოფლის საკრებულო
მამზვარა	დიდი ხანჩალი	ოროჯოლარი	ჯიგრაშენი
პატარა კონდური	კათნატუ	პატარა არაქალი	

ცყარო:

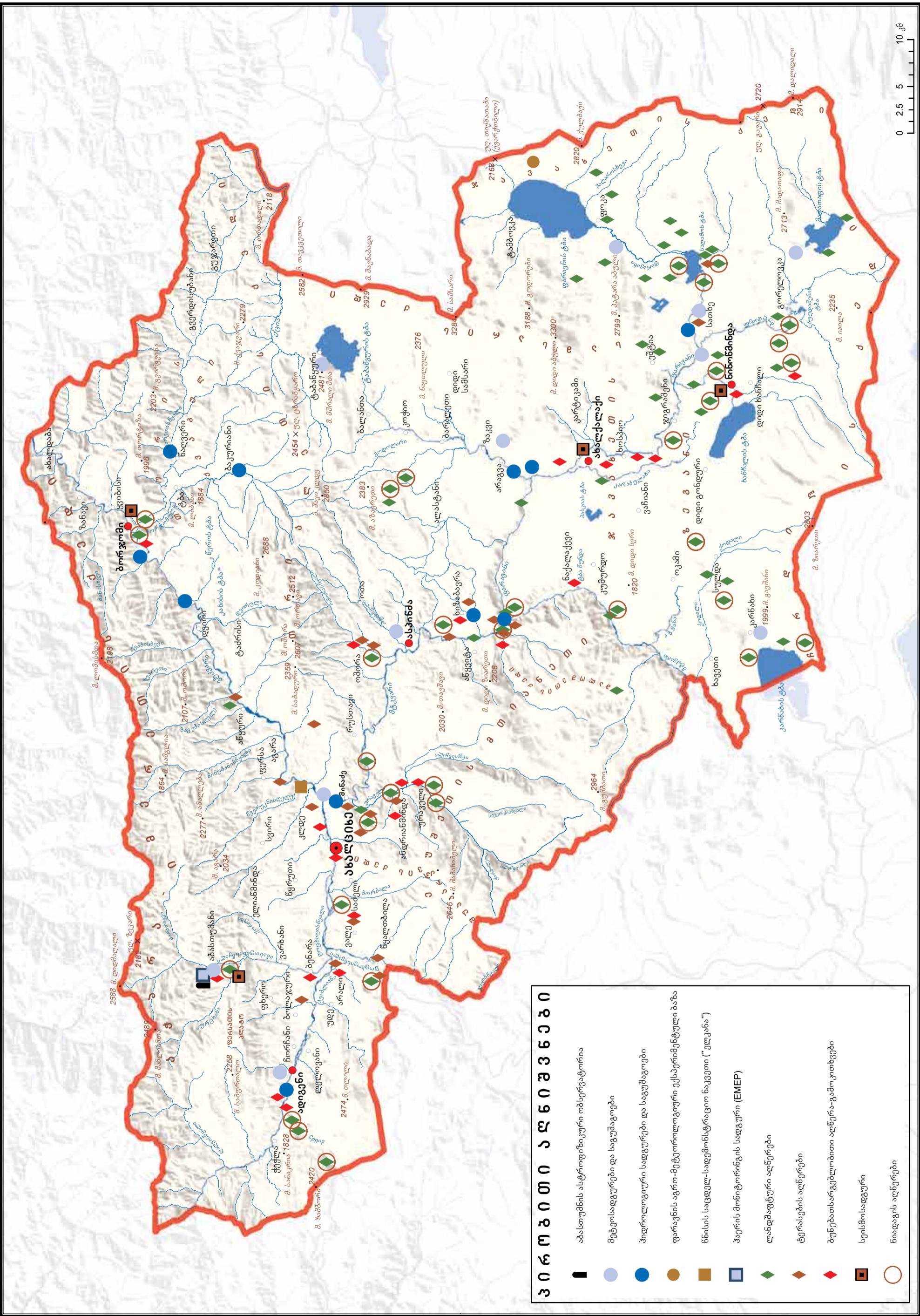
საქართველოს მოსახლეობის 2002 წლის პირველი ეროვნული საყოველთაო აღწერის ძირითადი შედეგები.
ტომი I-II. საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი. თბილისი, 2003 წელი.

სამცხე-ჯავახეთი ტოპოგრაფიულ რუკაზე

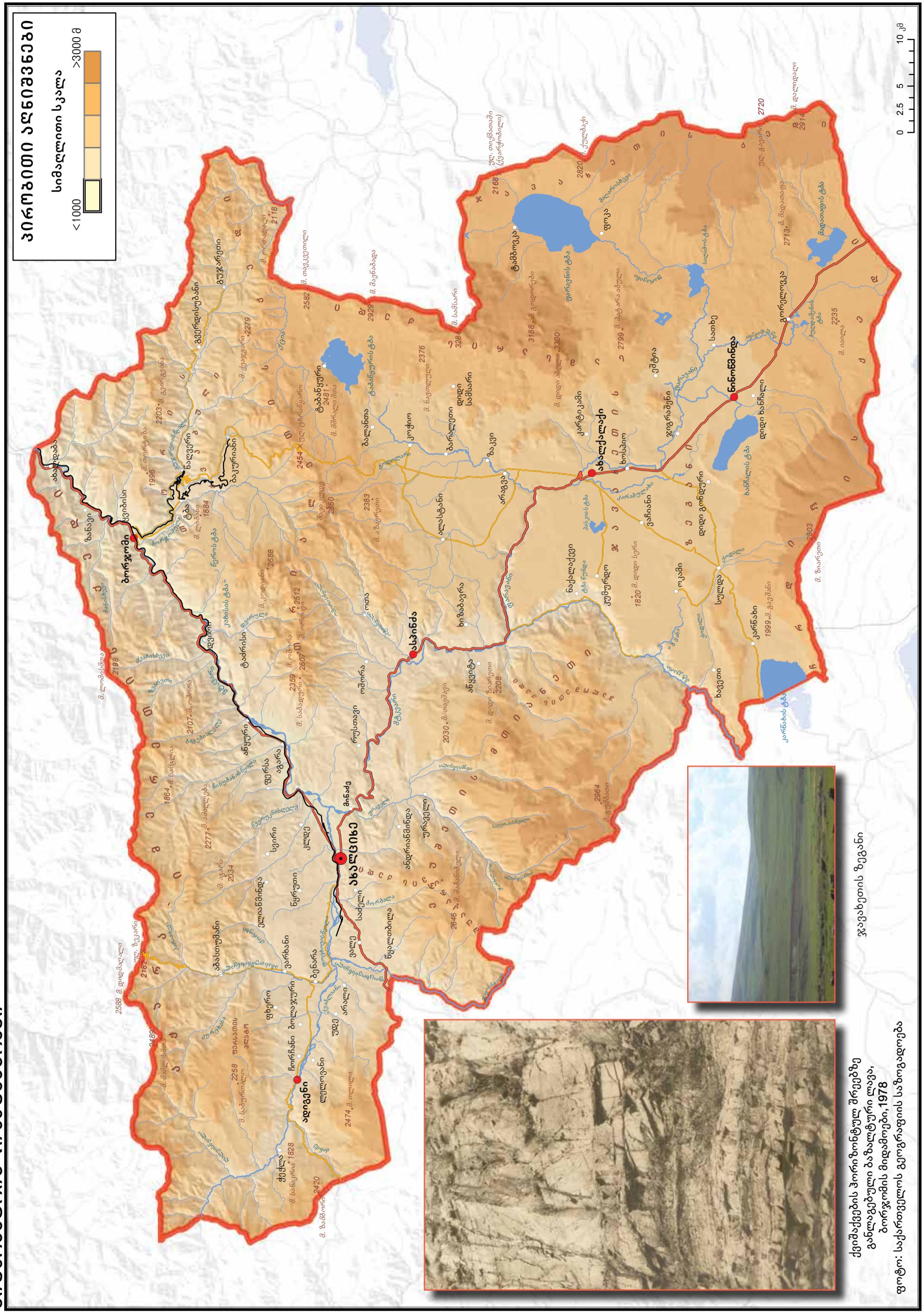

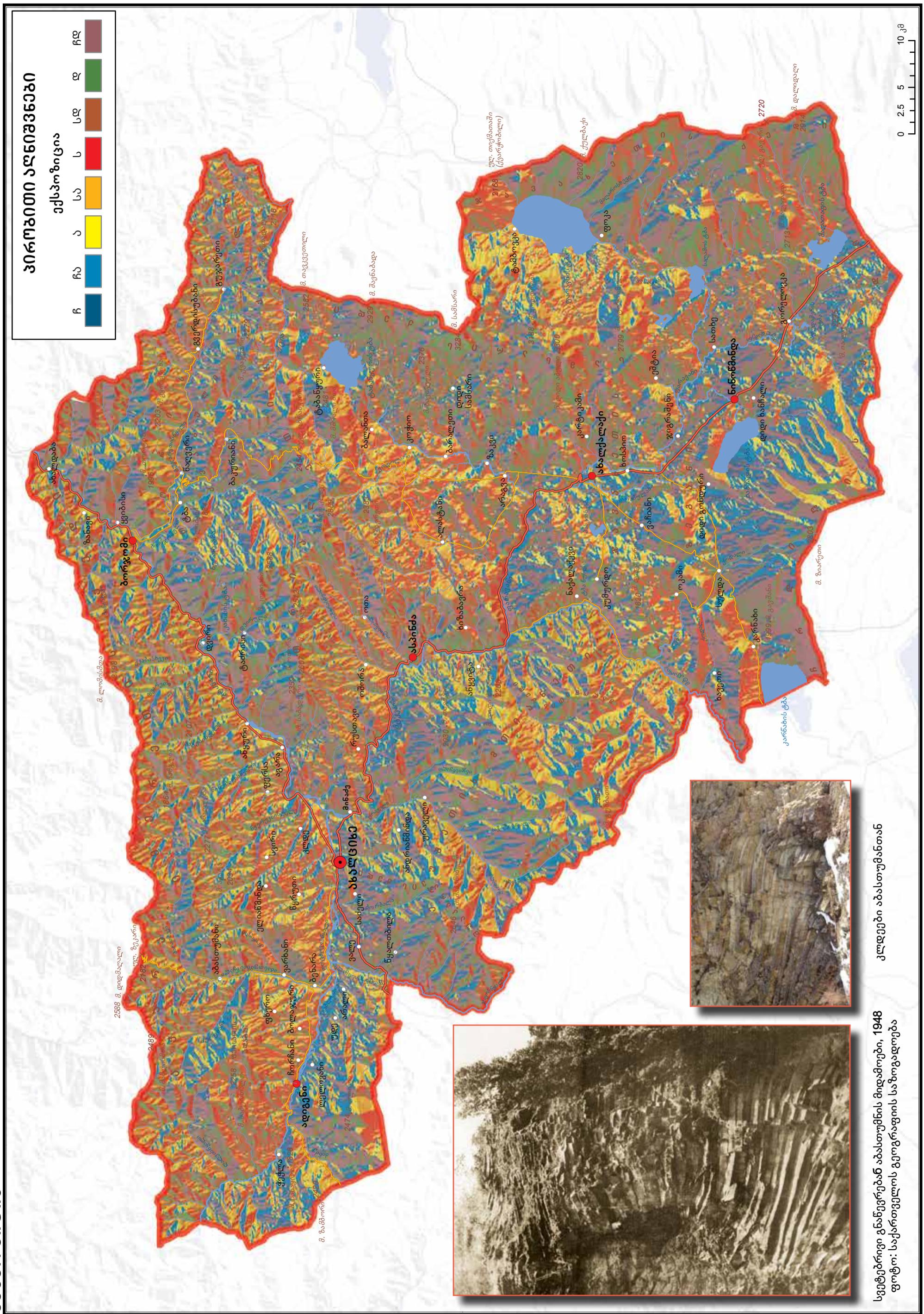
ଓଡ଼ିଆରୁ ପାତାଲିଙ୍ଗରେ କାହାରେ କାହାରେ

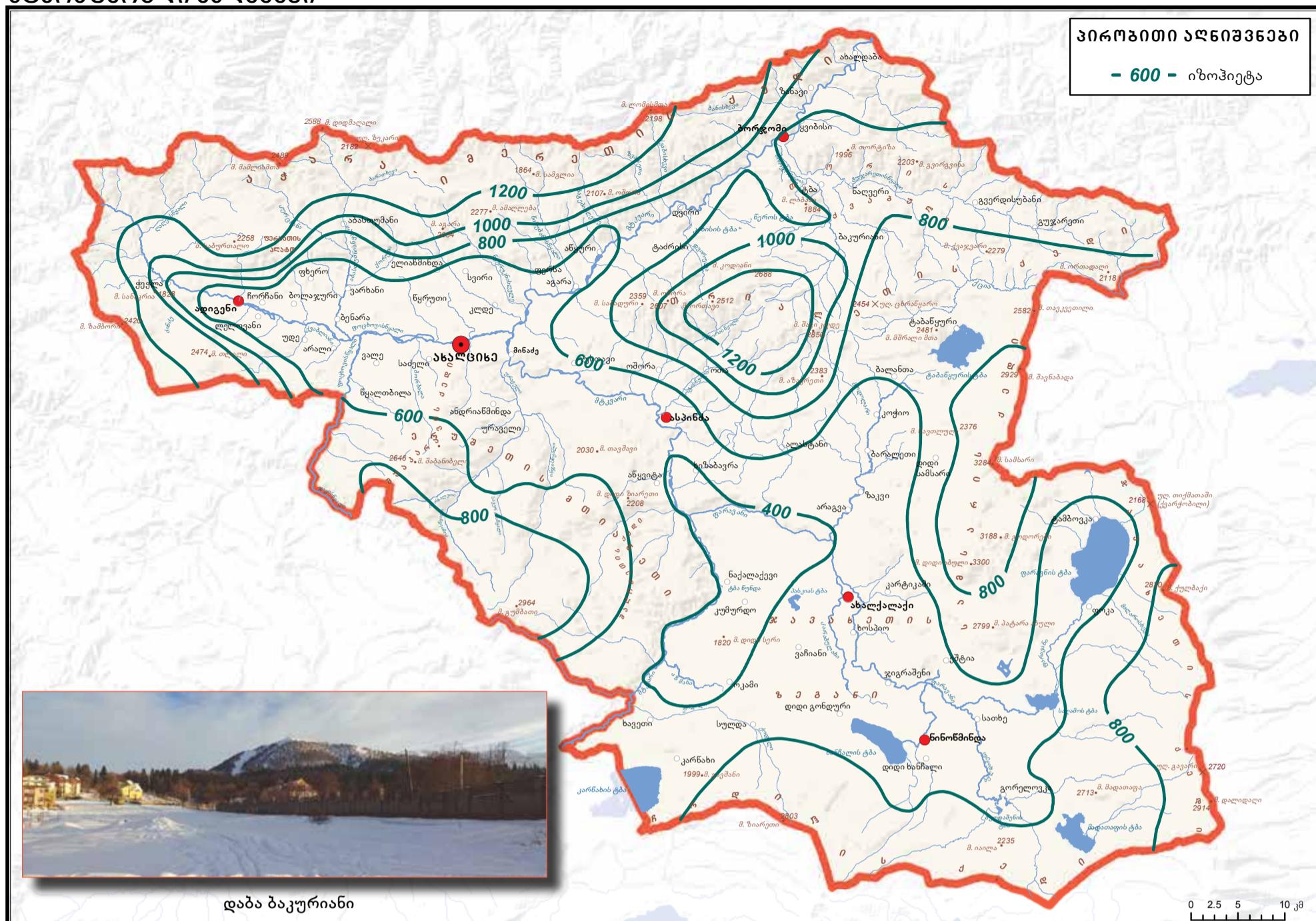
ଓଡ଼ିଆ ମାତ୍ରମେଣ୍ଟ୍ ପଞ୍ଜାବୀ ଶବ୍ଦରେ କଥାରେ

ატელეკორული ნალექები

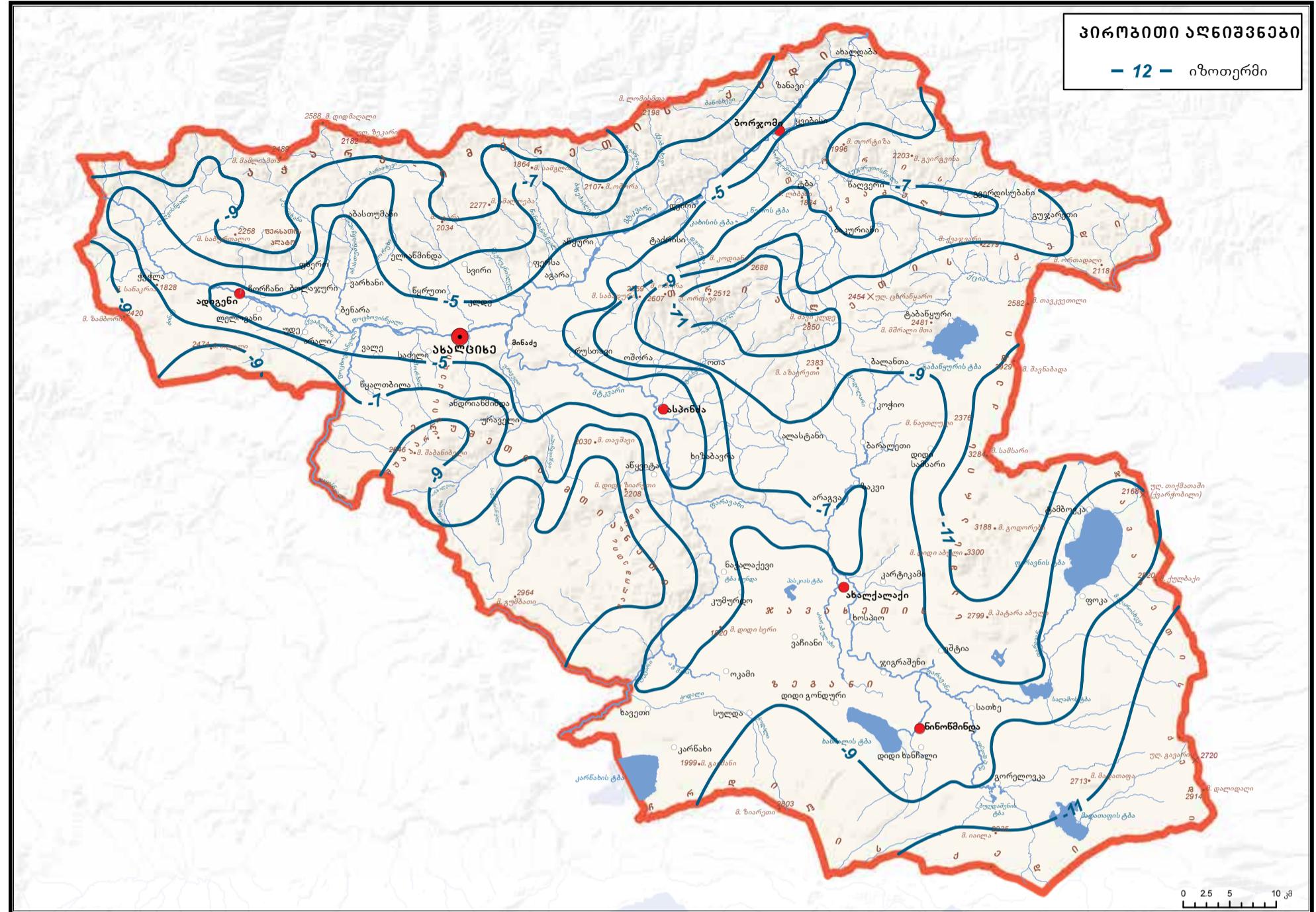
აფოსიული ნალექების ცლიური განაცილება
საშუალო მრავალცლიური მონაცემების მიხედვით (ეს)

N	სადგურები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XI-III	IV-X	ნლიური
1	ასპინძა	25	31	31	44	76	81	59	47	38	35	31	22	140	380	520
2	ახალციხე	32	32	36	49	70	82	51	46	38	45	40	33	173	381	554
3	ახალქალაქი	30	39	40	57	86	93	67	54	44	41	41	29	179	442	621
4	აბასთუმანი	47	45	39	50	88	99	69	54	49	51	50	47	228	460	688
5	ადიგენი	45	41	36	43	74	83	58	45	51	43	44	41	207	387	594
6	ტაბაწყური	39	49	54	62	79	81	56	47	46	50	44	36	222	421	643
7	ეფრემოვკა	38	54	54	68	92	114	77	59	46	47	44	29	219	503	722
8	ლიკანი	55	56	63	69	100	108	67	57	62	73	64	52	290	536	826
9	ბაკურიანი	58	71	81	92	117	120	83	69	67	73	65	53	328	621	949
10	კარწახი	28	33	34	51	75	82	59	49	40	37	34	25	154	393	547
11	როდიონოვკა	36	44	42	64	87	94	69	56	44	52	46	33	201	466	667

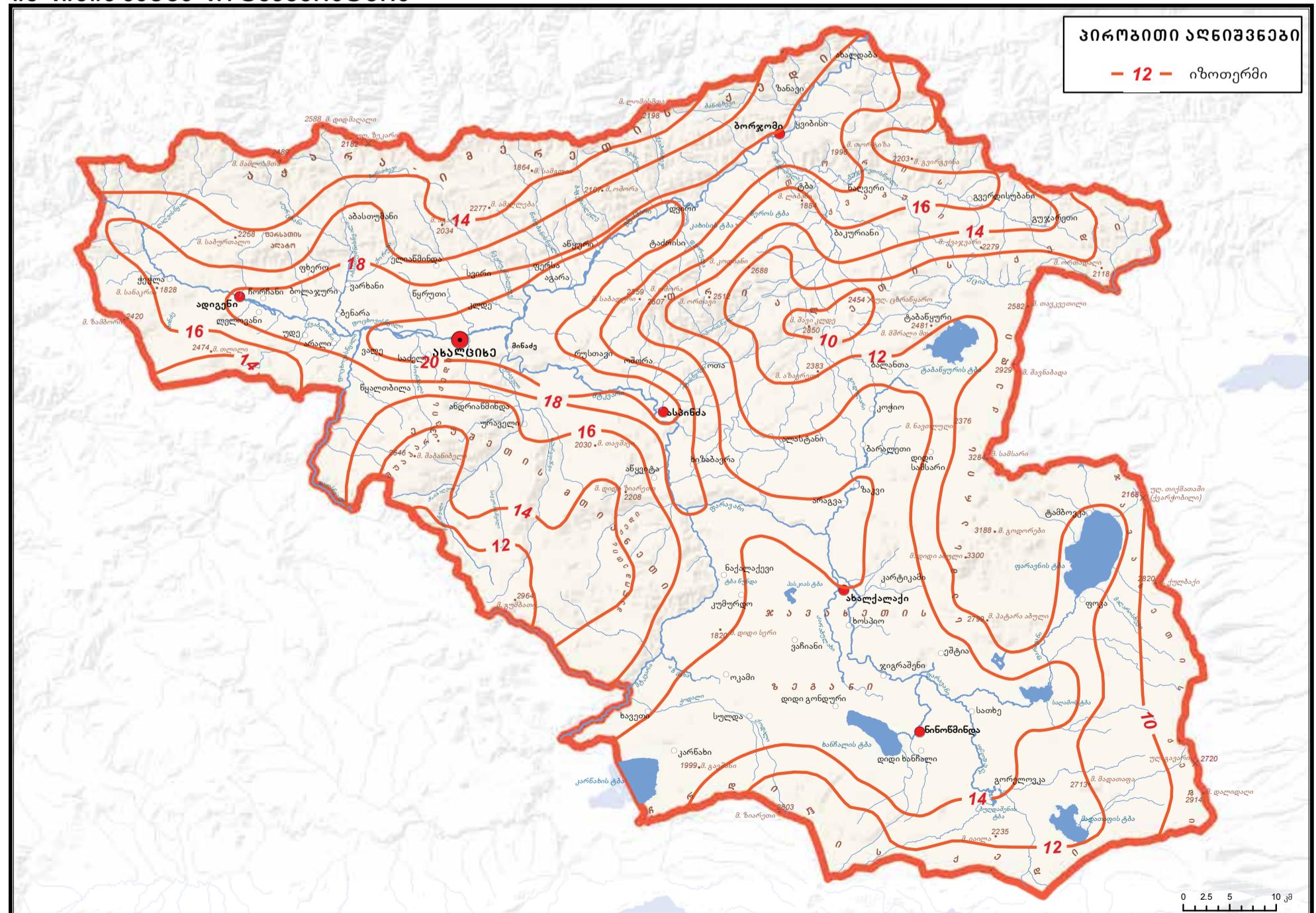
ატომური ნალექების მარსიმალური ხარგებლივობა (საათებზე)

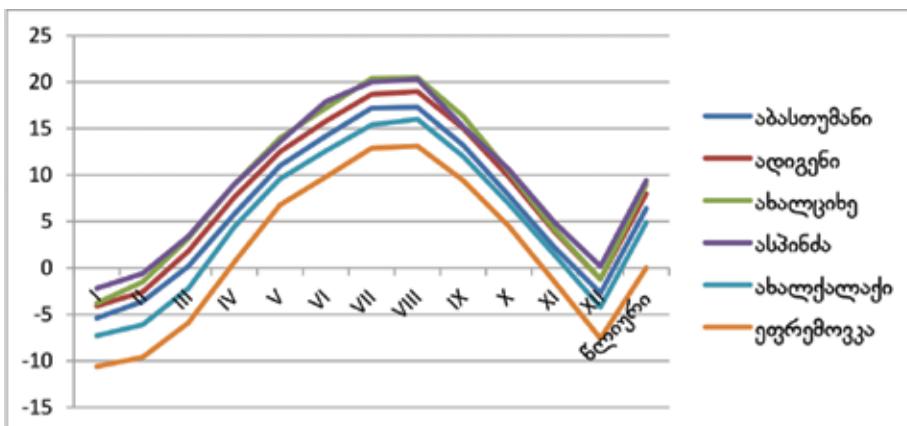
N	სადგური	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	წლიური
1	აბასთუმანი	331	229	218	136	125	104	58	75	101	191	206	153	1927
2	ახალციხე	134	130	101	77	94	96	76	110	74	119	96	130	1237
3	ახალქალაქი	130	154	183	172	112	88	90	52	56	120	180	112	1449
4	ბორჯომი	221	250	269	139	128	90	110	64	112	175	188	218	1964
5	ბაკურიანი	243	286	266	169	196	140	213	133	132	183	288	194	1580

01 ნორის საშუალო ტემპერატურა

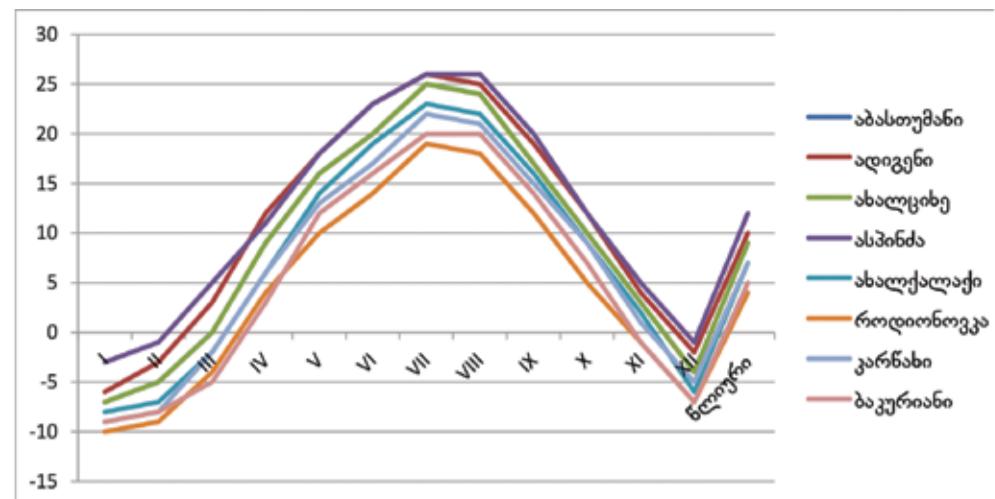

03 ლისის საშუალო ტემპერატურა

ჰაერის თვის და წლის საშუალო ტემპერატურა

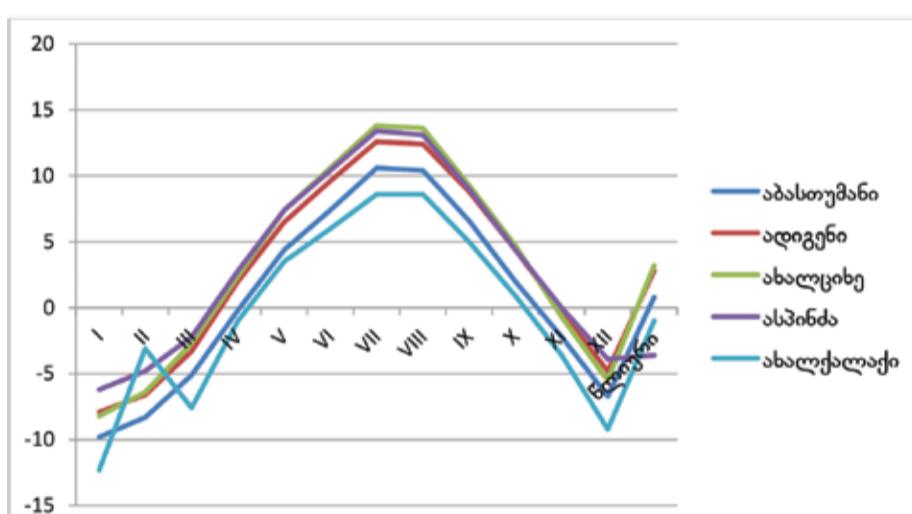
ნიადაგის თვის და წლის საშუალო ტემპერატურა

ჰაერის აბსოლუტური მინიმალური ტემპერატურა

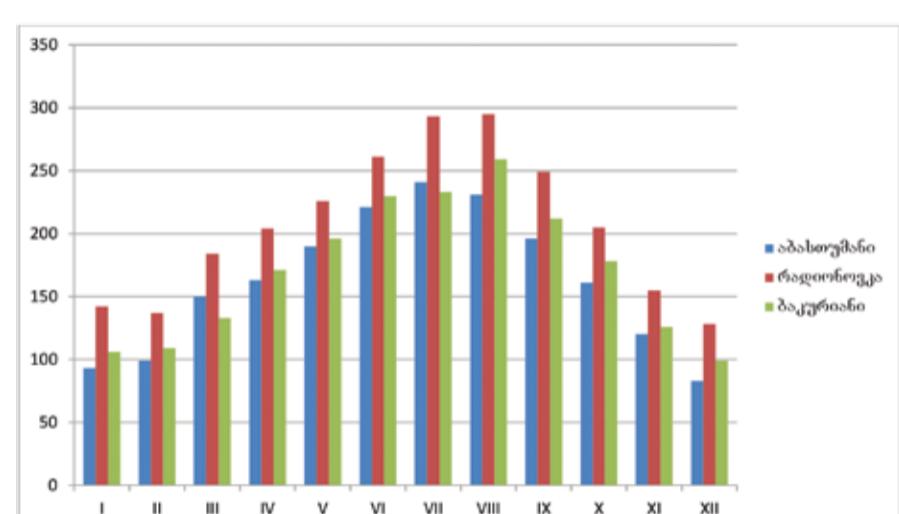
სადგურები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ნლიური
აბასთუმანი	-32	-24	-22	-15	-7	-2	1	-1	-8	-13	-22	-27	-32
ადიგენი	-31	-21	-20	-13	-5	1	2	1	-6	-10	-22	-25	-31
ახალციხე	-32	-23	-20	-13	-6	-2	2	2	-5	-11	-22	-26	-32
ასპინძა	-29	-22	-19	-12	-5	-2	2	2	-5	-10	-18	-24	-29
ახალქალაქი	-38	-33	-27	-22	-10	-3	-3	-3	-9	-15	-26	-33	-38
კარნახი	-41	-37	-32	-26	-11	-5	-4	-4	-11	-16	-30	-37	-41

ჰაერის აბსოლუტური მაქსიმალური ტემპერატურა

სადგურები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ნლიური
აბასთუმანი	13	15	24	28	30	34	36	37	35	30	22	17	37
ადიგენი	13	15	24	28	31	34	36	36	35	24	24	15	36
ახალციხე	15	18	27	30	34	37	38	39	36	33	26	17	39
ასპინძა	15	18	25	30	32	35	38	39	37	32	25	16	39
ახალქალაქი	10	13	20	24	28	29	34	34	32	28	22	15	34

ჰაერის საშუალო მინიმალური ტემპერატურა

ჰაერის რადიაცია (კკალ/ სმ²)

სადგურები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ნლიური
აბასთუმანი	6.3	8.5	13	15.5	18	19.3	19.2	17.6	14.4	10.6	7.3	5.6	155,3
ლიკანი	6.5	8.3	14	15.3	18.2	19	18.9	17.4	14.3	11	7.3	5.5	155.7
ბაკურიანი	6.3	8.5	13	15.4	17.8	18.5	18.5	17.5	14.6	10.8	7.3	5.5	153.7

უმზაო დღეების რაოდენობა

სადგურები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ნლიური
აბასთუმანი	6	6	4	2	2	1	1	1	1	2	3	6	35
როდიონოვკა	4	5	3	0	3	0	1	0	1	2	1	4	24
ბაკურიანი	7	6	6	2	3	1	2	1	1	3	5	7	44

აბასთუმნის ობსერვატორია

ახალქალაქის სეისმური სადგური AKH-1
ფოტო: სეისმური მონიტორინგის ცენტრი

რადიაციის საზომი ხელსაწყო
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

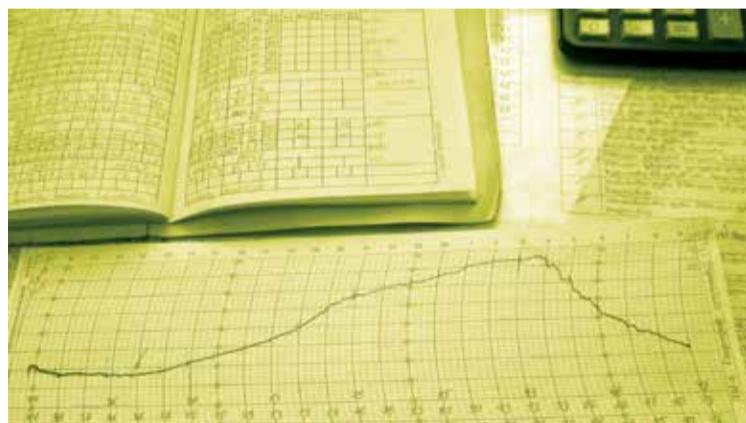
ფსიქომეტრული ბუდრუგანა
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

ჰიგროგრაფი და თერმოგრაფი
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

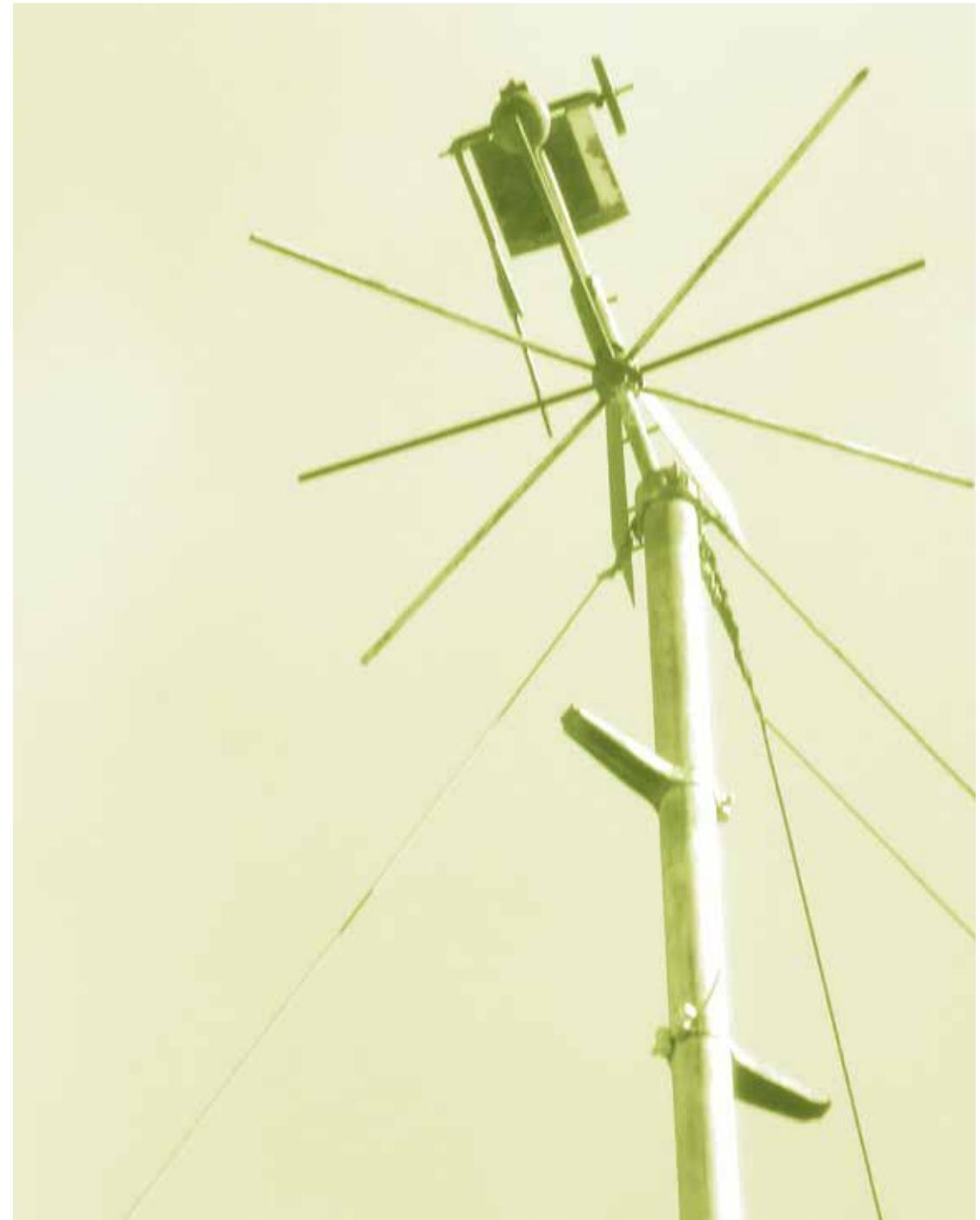
ტრეტიაკოვის ნალექმზომი
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

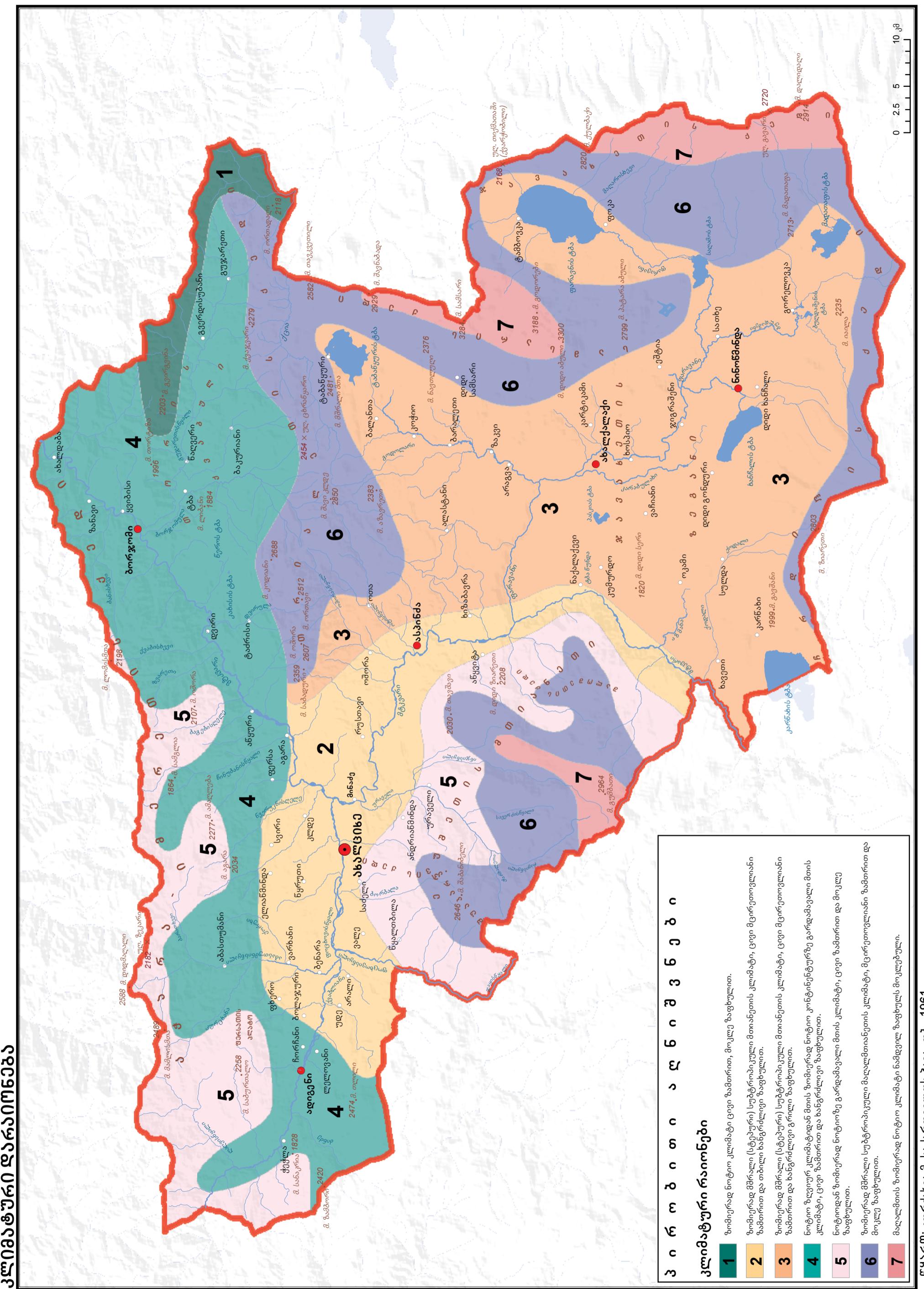
თერმოგრაფის ბაზთა ჰაერის ტემპერატურის ანათვალით
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

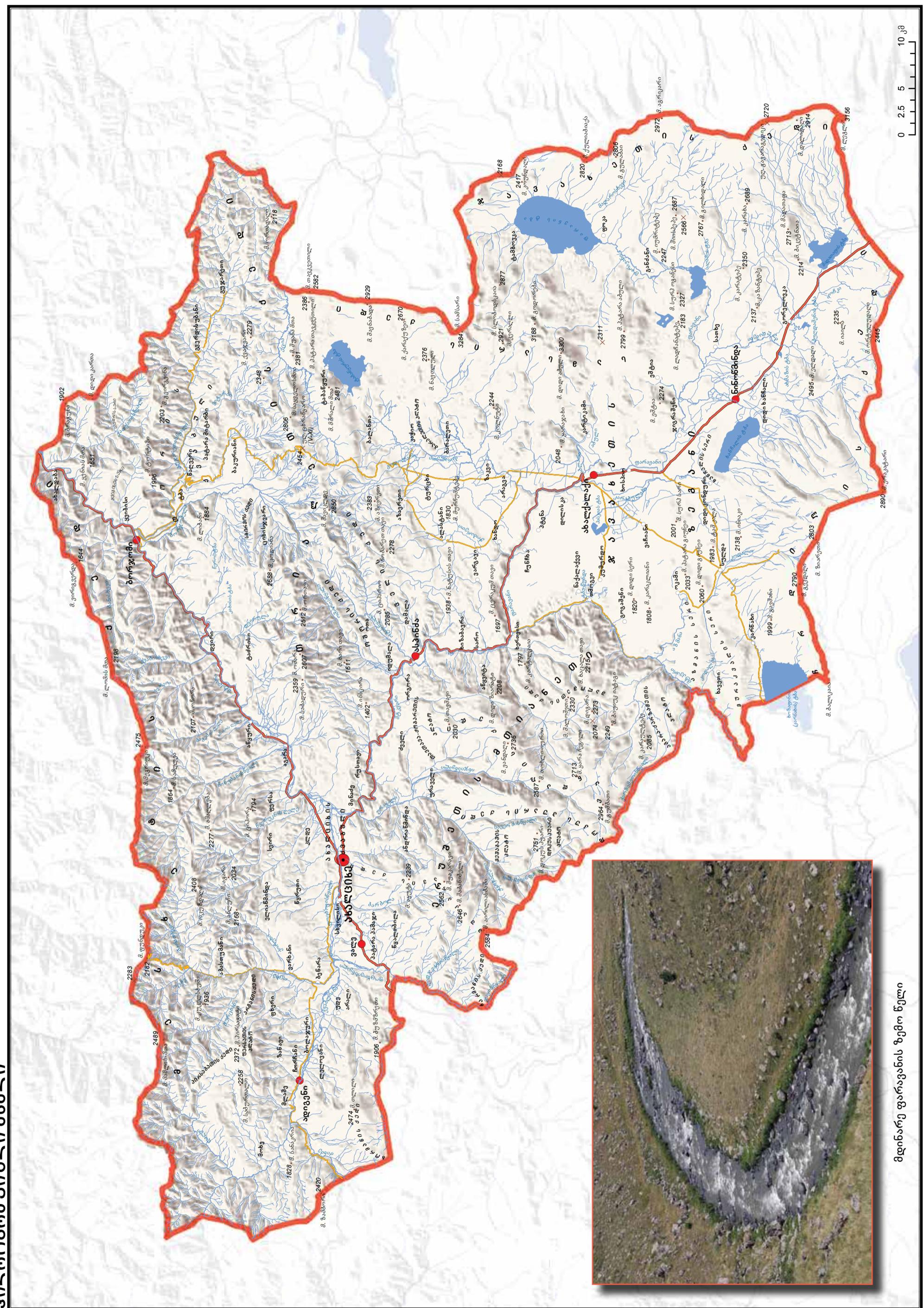

ჰელიოგრაფი
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

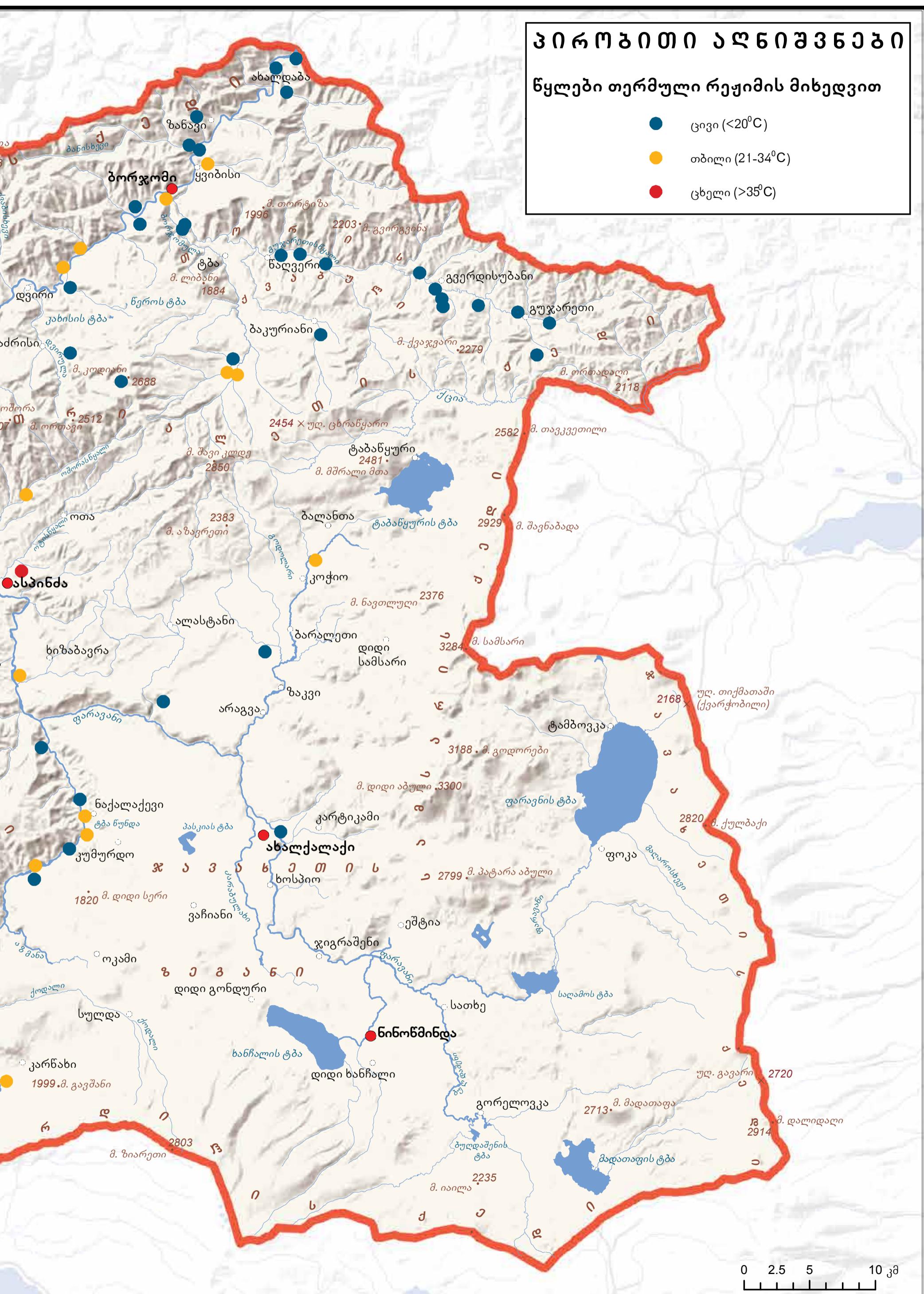
ფლუგერი
ფოტო: ეთერ გაჩეჩილაძე

გივერალური ცყლობი

ასპინძის, ცყალთბილას და აბასთუმნის ცყაროების ქიმიური შემადგენლობა

კომპონენტები	ასპინძა			ცყალთბილა			აბასთუმნი		
	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ
$Na' + K'$	199.0	8.7	30.9	42	1.45	34.9	144.0	6.20	38.3
Mg''	6.0	0.5	1.7	4	0.37	8.9	1.4	0.11	0.7
Ca''	98.0	4.9	17.4	5	0.26	6.2	36.0	1.80	11.0
ჯამი	303.0	14.1	50.0	51	2.08	50.0	181.4	8.11	50.0
Cl'	398.0	11.2	39.8	8	0.24	5.8	148.0	4.20	26.6
SO_4''	137.0	2.3	8.1	41	0.85	20.3	147.0	3.10	19.7
HCO'_3	12.0	0.2	0.7	61	1.00	23.9	14.0	0.20	1.4
CO''_3	12.0	0.4	1.4	-	-	-	23.0	0.40	2.3
ჯამი	559.0	14.1	50.0	110	2.09	50.0	332.0	7.90	50.0
H_3SiO_3	44.0	-	-	7	-	-	82.0	-	-
R_2O_3	18.0	-	-	6	-	-	-	-	-
HBO_2	6.0	-	-	-	-	-	-	-	-
საერთო მინერალიზაცია	930.0	28.0	-	174	4.17	-	595.4	16.01	-
pH		8.4			-			9.4	

გურკელის, დვილის და ციხისჯვრის ცყაროების ქიმიური შემადგენლობა

კომპონენტები	გურკელი			დვილი			ციხისჯვარი		
	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ	მგ/ლ	მგ·ექვ.	% ექვ
$Na' + K'$	59	2.56	46.4	55.0	2.4	39.4	28	1.22	33.8
Mg''	-	-	-	2.4	0.2	3.3	1	0.08	2.0
Ca''	4	0.20	3.6	9.0	0.4	7.3	10	0.50	14.2
ჯამი	63	2.76	50.0	66.4	3.0	50.0	39	1.8	50.0
Cl'	7	0.20	3.6	11.0	0.3	5.2	10	0.27	7.2
SO_4''	54	1.12	20.3	62.0	1.3	21.5	9	0.19	5.3
HCO'_3	-	-	-	84.0	1.4	23.3	37	0.60	16.1
CO''_3	36	1.44	26.1	-	-	-	24	0.8	21.4
ჯამი	97	2.76	50.0	157.0	3.0	50.0	80	1.86	50.0
SiO_3	27	-	-	32.0	-	-	24	-	-
საერთო მინერალიზაცია	187	5.52	-	255.4	6.0	-	143	3.66	-
$H_2S_{\text{საერთო}}$	10	-	-	29.0	-	-	6	-	-
pH		8.4						8.4	

წყარო დაბა წალერთან

მინერალური წყლები	საერთო მინერალიზაცია, გ/ლ	ქიმიური შედგენილობა
აბანოსლელე	0.2	ამ $\text{SO}_4^{2-}-(\text{HCO}_3^--\text{CO}_3^{2-})\text{Ca-Na}$
აბასთუმანი	0.5	ამ $\text{Cl-SO}_4^2-\text{Na}$
ადიგენი	1.2	ამ $\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
ასპინძა	0.6-1.0	ამ $\text{Cl-SO}_4^2-\text{Na}$
აფნია	0.6	ამ $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg-Na}$
ახალდაბა	0.2	ამ $(\text{HCO}_3^2-\text{CO}_3^{2-})\text{Na}$
ახალქალაქი		68 Cl-Na
ახალ(კიხე)	10.4	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Mg-Na}$
ბაკურიანი	0.4	ამ Cl-Na
ბანისხევი	1.0	ამ $(\text{CO}_3^{2-}-\text{HCO}_3^2)\text{Na}$
ბოგა, შურდო	1.7	68 HCO_3^2-Na
ბორჯომი	6.0	68 HCO_3^2-Na
ბლორძა	0.7	ამ $\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
გაგვა	3.3	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na-Ca}$
გვერდისუბანი	1.2	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg-Na}$
გიორგინმინდა	1.6	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
გოგიას(კიხე)	0.2	ამ $\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
გუჯარეთი	0.3	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na}$
დვირი	0.2	ამ $\text{SO}_4^{2-}-(\text{HCO}_3^2-\text{CO}_3^{2-})\text{Ca-Na}$
ვარდევანი	1.2	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg-Na}$
ვაშლოვან-ყვიბისი	7.4	68 HCO_3^2-Na
ვარძია	13.9	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na}$
ზანავი	2.0	ამ HCO_3^2-Na
თელოვანი	2.2	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Mg-Ca-Na}$
თმოგვი, თუმბუკი	3.0	68 $\text{Cl-HCO}_3^2-\text{Na}$
კიმოთესუბანი	0.7	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg}$
კლდე	2.1	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
კოდიანი	0.2	ამ $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
კოთელია	1.5	ამ Cl-Na
ლიბანი	4.5	68 $\text{Cl-HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
ლიკანი	3.5-4.5	68 HCO_3^2-Na
მაჭარწყალი, მაჭარისწყალი	8.0	68 $\text{Cl-HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
მიტარბი	2.5	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
მრაკვალი		
მლაშე	2.2	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na}$
ნაქალაქევი	12.0	68 $\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na}$

ნაქურდევი	0.9	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
ნევი	3.3	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Na}$
ოლოდა	2.9	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Mg}$
ოშორა (ბორჯომის)	0.2	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{SO}_4^{2-}-\text{Na-Ca}$
ოშორა (ასპინძის)	0.2	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{SO}_4^{2-}-\text{Na-Ca}$
რამნისხევი	3.3	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg}$
რველი	5.6	68	HCO_3^2-Na
სადგერი	0.6	ამ	Cl-Na-Ca
საკირე	2.3	68	HCO_3^2-Na
სარო, ვარანთე	1.1	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
საყუდაბელი	1.0	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
სვირი-ტატანისი			
სმადა	10.0-15.0		$\text{Cl-SO}_4^{2-}-\text{Na-Ca}$
ტატანისი	3.7	68	$\text{SO}_4^{2-}-\text{HCO}_3^2-\text{Ca-Mg}$
ურაველი	2.5-3	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca-Mg}$
ფერსა	1.1	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na-Mg}$ $\text{HCO}_3^2-\text{SO}_4^{2-}-\text{Ca-Na-Mg}$
ფლატე	2.8	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Mg}$
შვლისწყარო	0.2	ამ	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca}$
ჩითახევი	0.4		$\text{SO}_4^{2-}-\text{Ca-Na}$
ჩორჩანა	10.0-15.0	ამ	$\text{Cl-SO}_4^{2-}-\text{Na-Ca}$
ციხისჯვარი I	0.1	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{Na}$
ციხისჯვარი II	0.1	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{Na}$
წალვერი	3.0-5.1	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca-Mg}$
წითელსოფელი, რაცისწყარო	0.2	ამ	$\text{Cl-CO}_3^{2-}-\text{Na-Ca}$
წითელხევი	0.2	ამ	$(\text{HCO}_3^2-\text{CO}_3^{2-})\text{Na}$
წინუბანი გურკელი	1.9	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{SO}_4^{2-}-\text{Na}$
წინუბანი	10.2	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Na}$
წყალბილა (ახალ(კიხის))	0.2	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{CO}_3^{2-}-\text{Na-Mg}$
წყუთი	1.1	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{Na}$
ჭაჭარაქი	0.2	ამ	$\text{CO}_3^{2-}-\text{Na}$
ჭობისხევი	2.3	ამ	$\text{SO}_4^{2-}-\text{Ca}$
ხანდო, თონეთის	3.0	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Na-Ca-Mg-Cl}$
ხერთვისი	0.9	68	$\text{HCO}_3^2-\text{Cl-Mg-Ca-Na}$
ხოზაფინი	1.1	ამ	$\text{Cl-SO}_4^{2-}-\text{Na}$

თერმული რეჟიმის მიხედვით, წყლის ტემპერატურა, °C

ცივი

თბილი

ცხელი

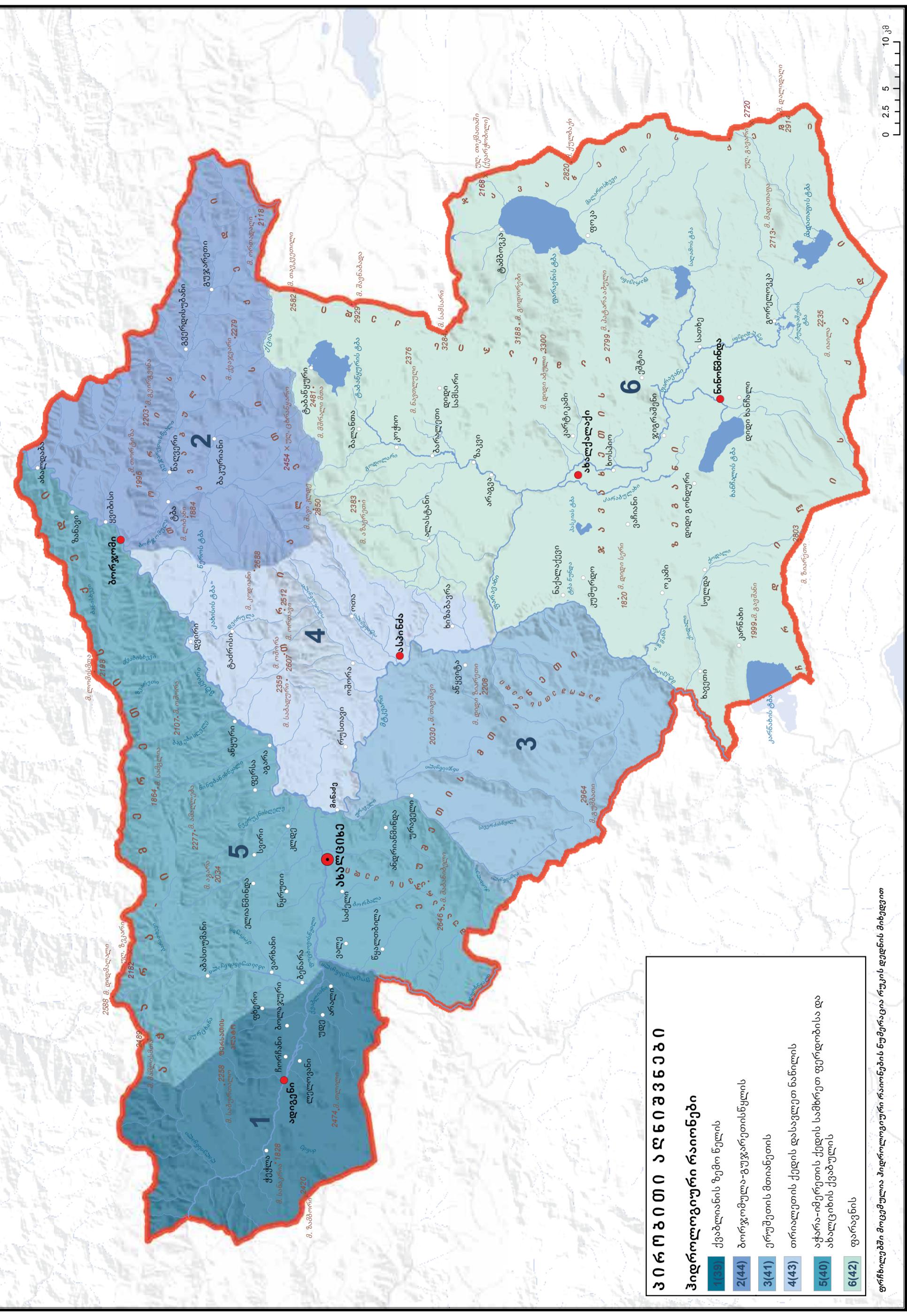

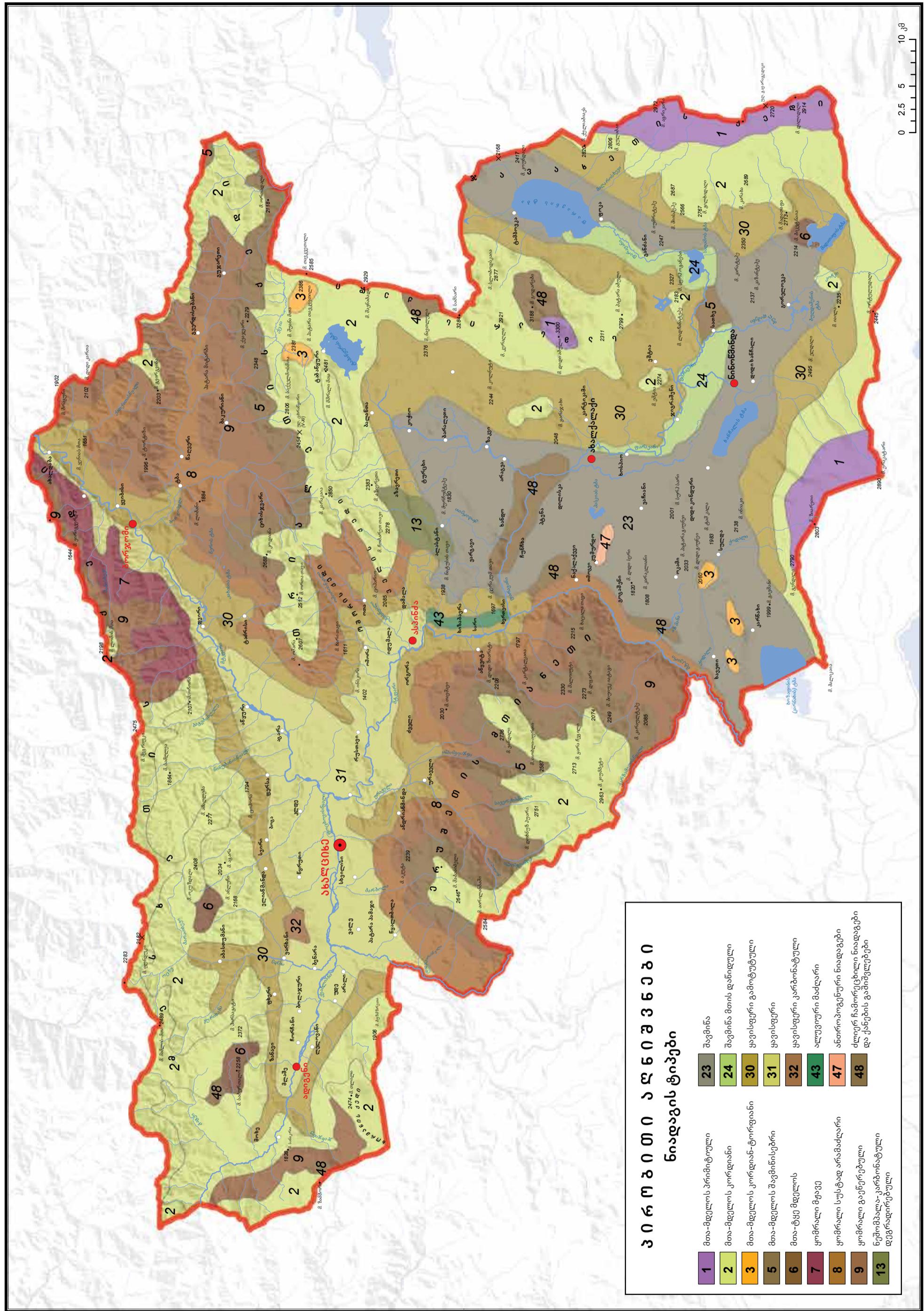
ბორჯომი, ევგენიევის წყარო,
ერმაკოვის ფოტო
ფოტო: თსუ გეოგრაფიის მუზეუმი

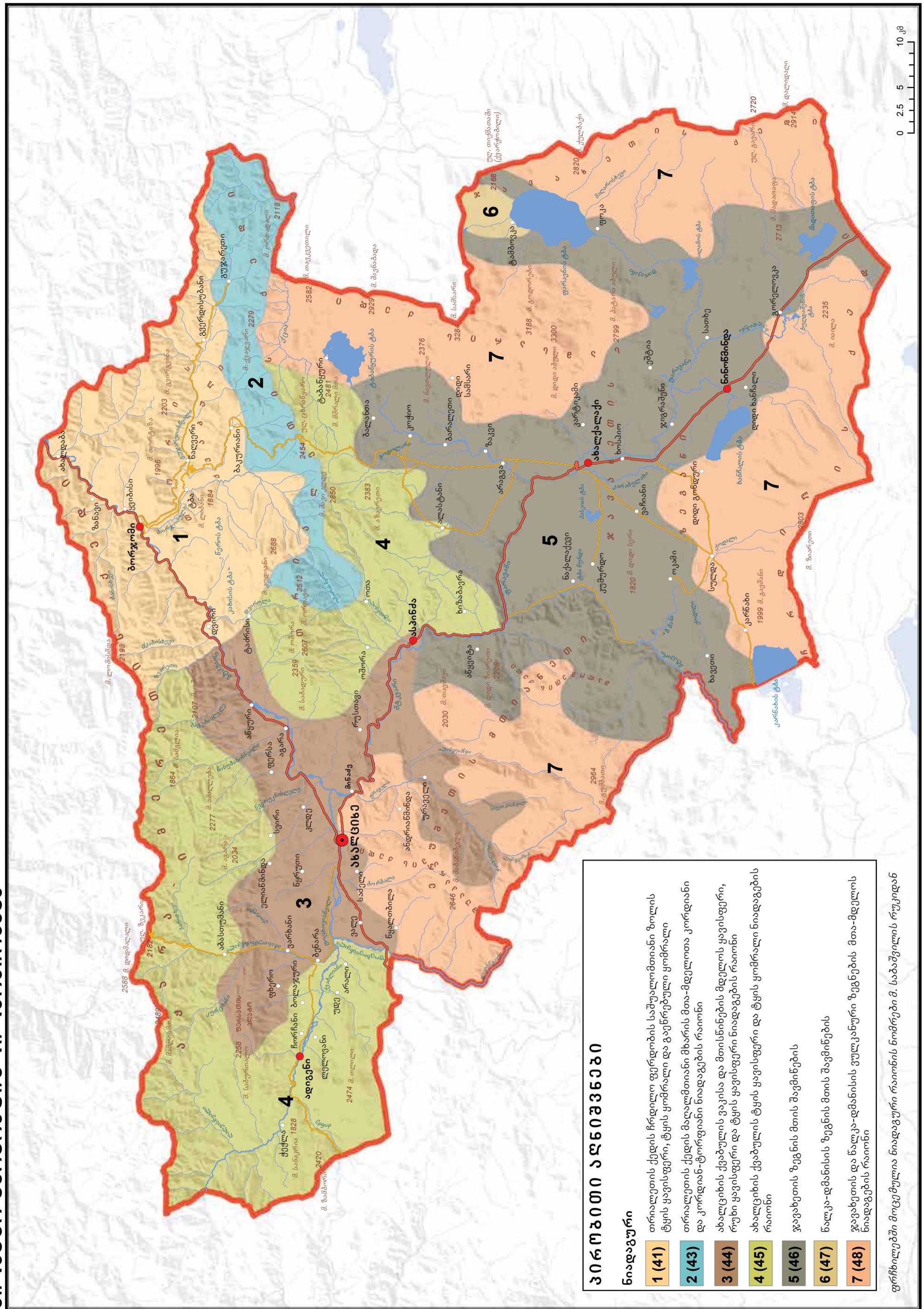
წყარო სოფ. კარტიკამთან

30 რ მ გ ი თ ი ა ლ ნ ი შ ვ ე ბ ი

ବ୍ୟାକ୍ ପରିଚୟ-ପରିମାଣ-ପରିପରା

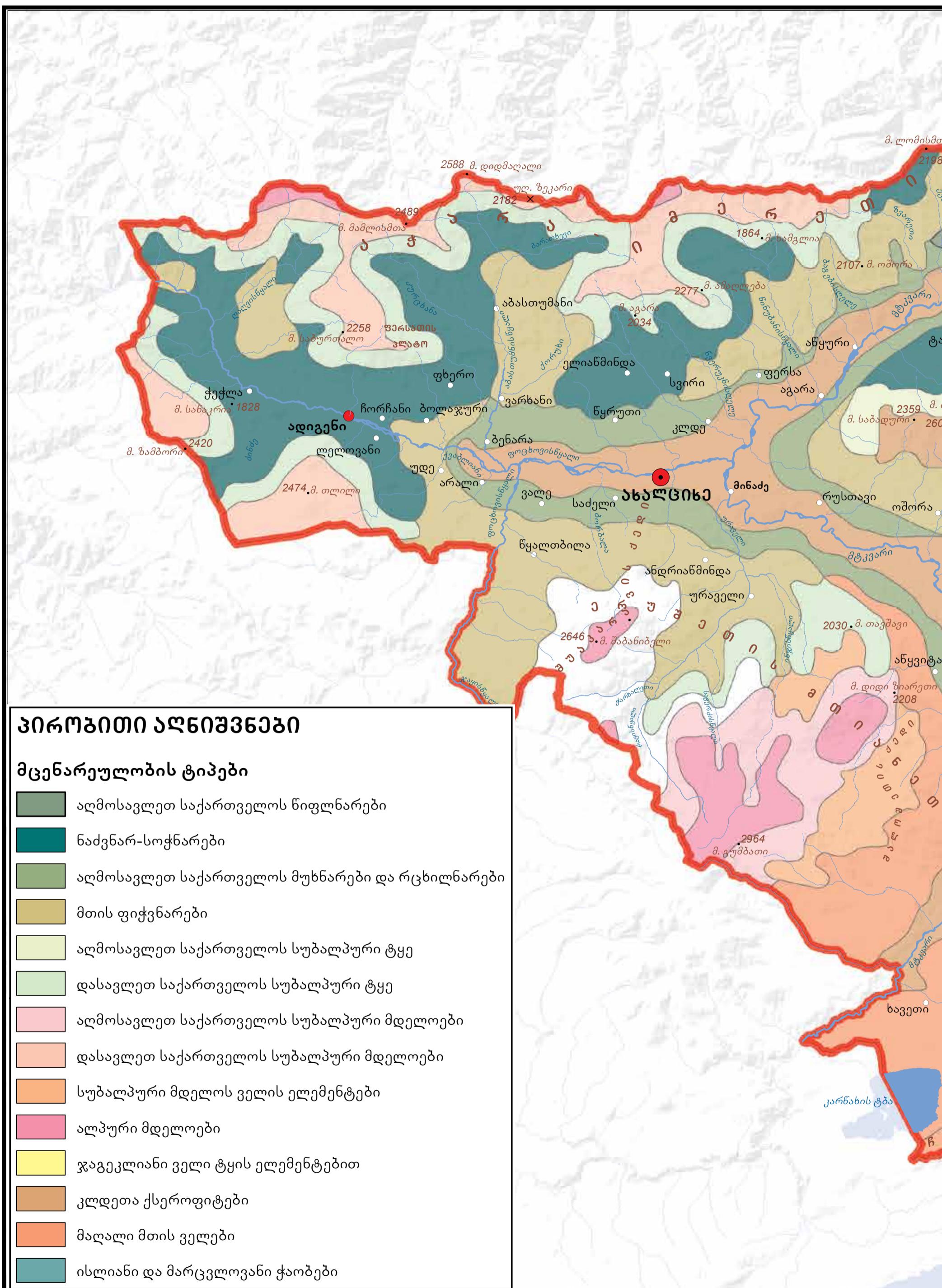

დახრამული ტერიტორია ეფრემოვკასთან

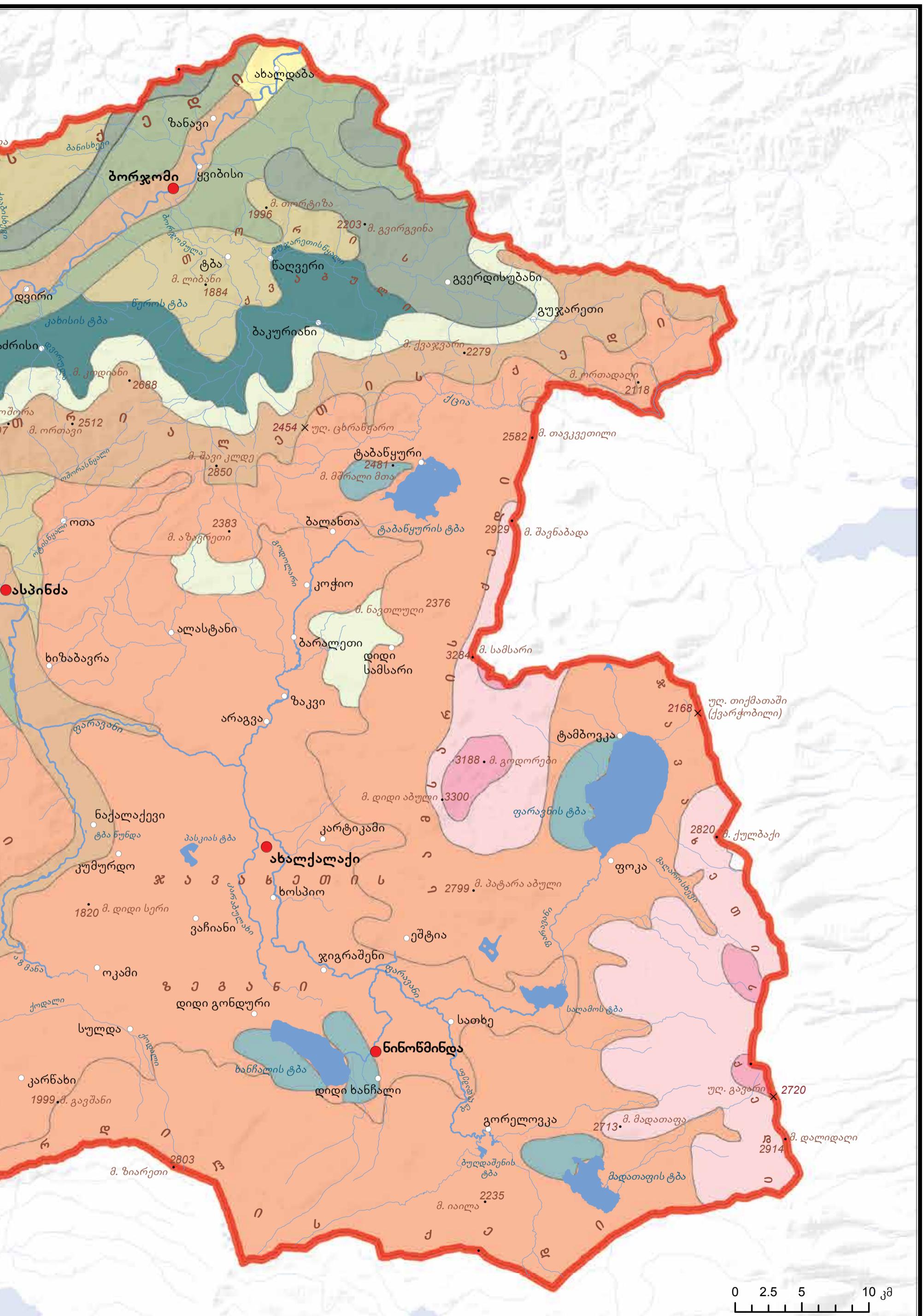

დახრამული ტერიტორია სოფელ ტურცხთან

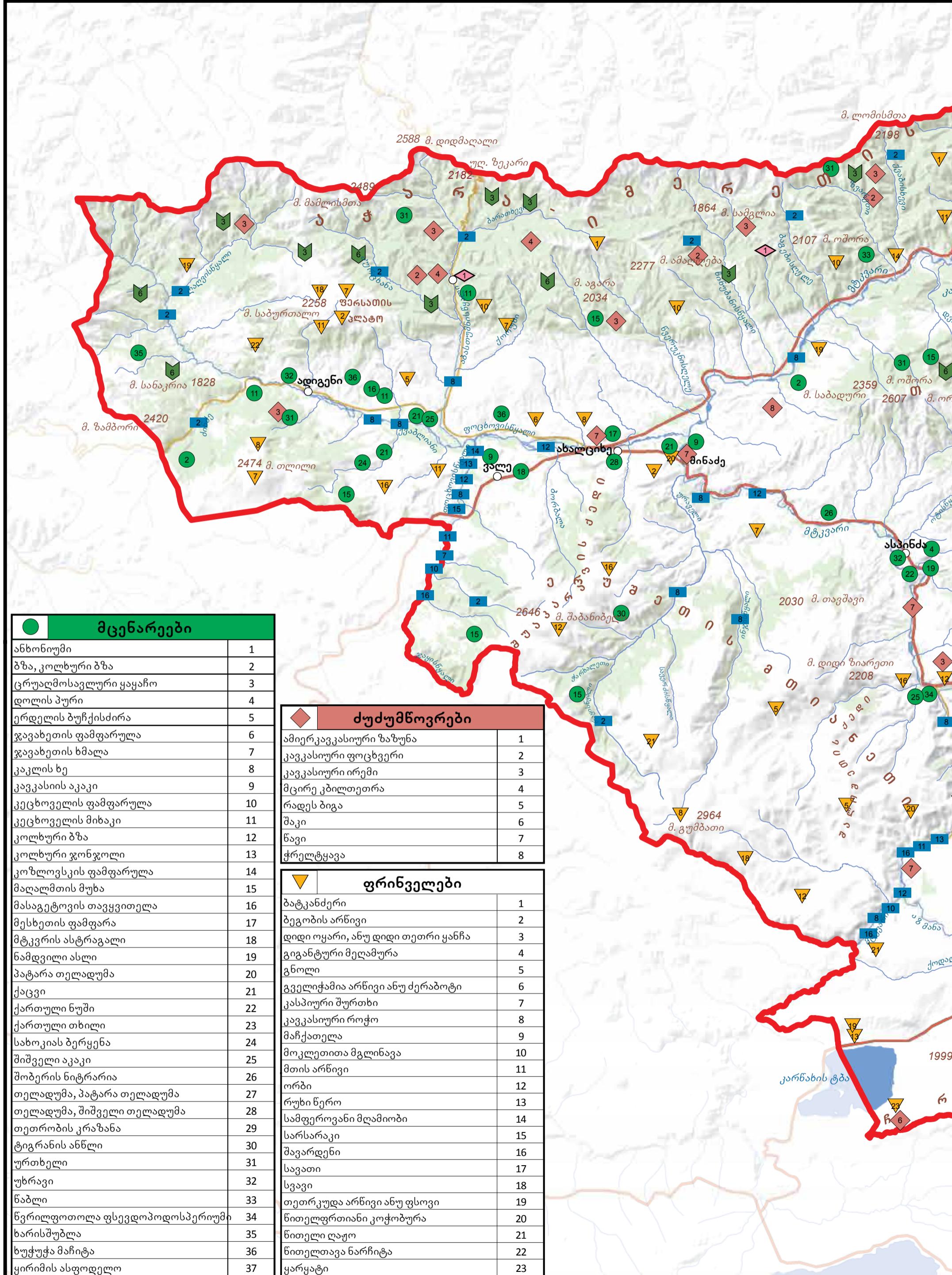
აღდგენილი მცენარეული საფარი

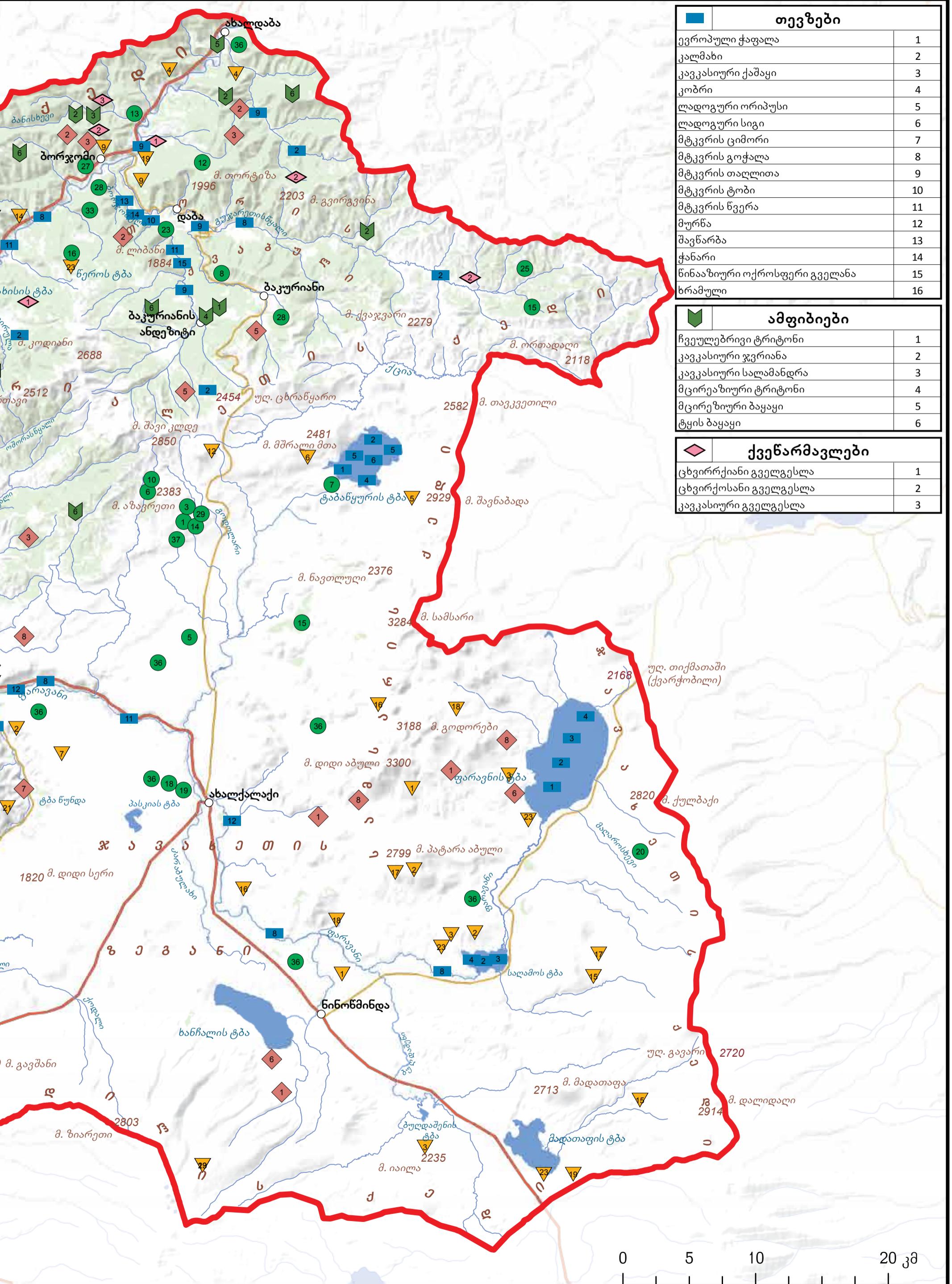

შეართ: 6. კეცხოველი. აღდგენილი მცენარეული საფარი. თბ., 1959.

მცენარეები და ცხოველები (იშვიათი, ენდემური და რელიეფური სახეობები)

ჯადვარი
ფოტო: „ელკანა“

ცრუალმოსავლური ყაყაჩი
ფოტო: შამილ შეთეკაური

ცის ფოლიო
ფოტო: „ელკანა“

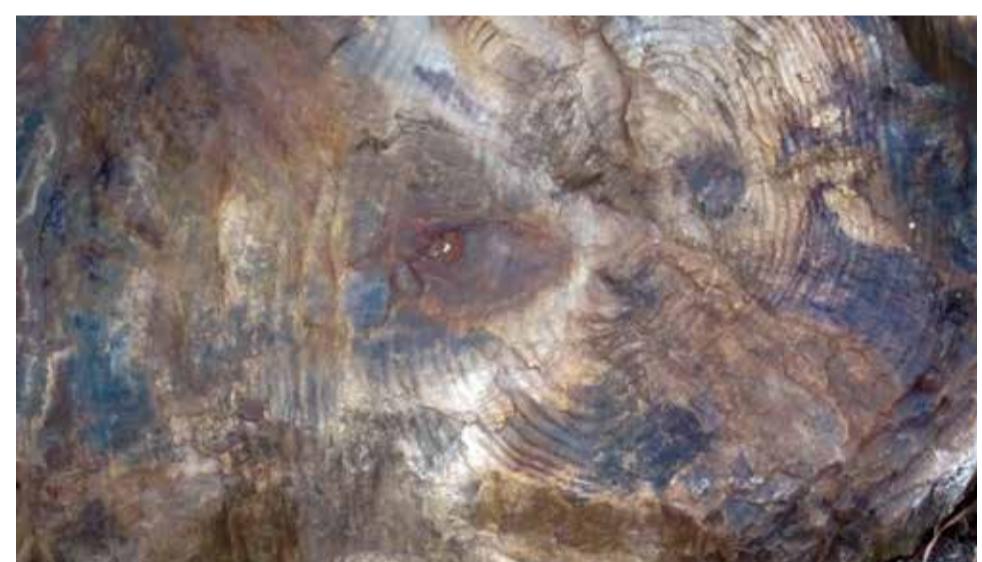
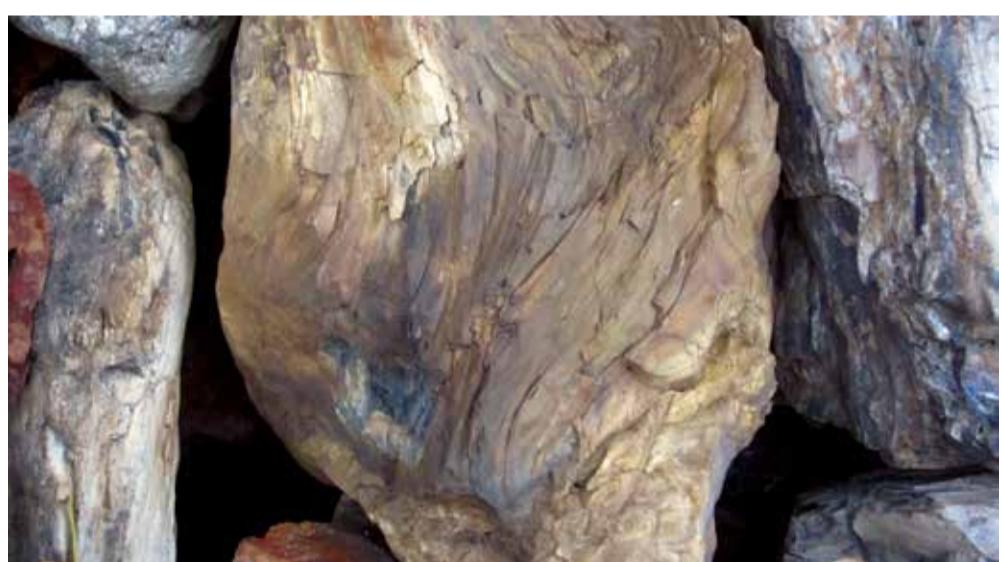
ნაღველა
ფოტო: „ელკანა“

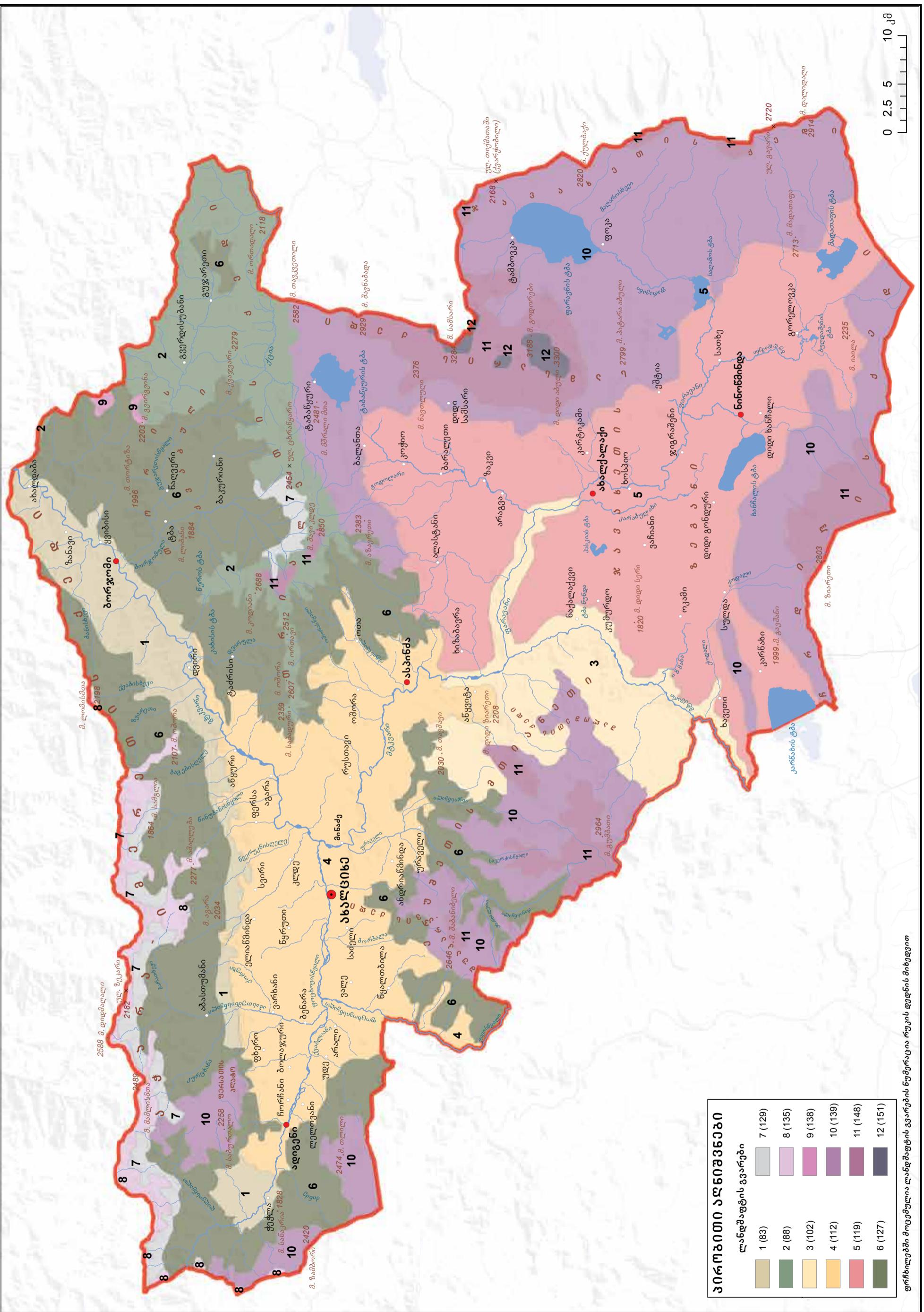
ყარყატი, ქ. ნინოწმინდის მიდამოები

გარეული იხვის ჭუჭულები, ფარავნის ტბასთან, 1978
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

განამარხებული ტყის ნაშთები ძინდეს ხეობაში

პიროვნეული აღნიშვნები

ଲ୍ୟାନ୍‌ଡରମ୍‌ଆଇଟ୍‌ଫିଲ୍ସ ଗ୍ରାନ୍‌କ୍ଲେବ୍‌ରୁ
1 (83) 7 (129)

8 (135)

3 (102) 4 (112) 9 (138) 10 (139)

11 (148)

12 (151)

Бүрдүм: Беруучасынан Н.Л. Ландшафттая карта Кайказа. Тб.: ТГУ, 1979. Масштаб 1:1,000,000.

ლანდშაფტური რუკა (გვარეპი) (ლეგენდა)

მთის ლანდშაფტები (პლასი)

საშუალო მთის ტყის (H - ტიპი)

სემიპუმიდურისაკენ გარდამავალი ქვედა მთის ტყის (H6 - ქვეტიპი)

1. ქვედა მთის ეროზიულ-აკუმულაციური ლანდშაფტი რცხილნარ-მუხნარი (ქართული მუხის), მუხნარ-ფიჭვნარი და ფიჭვნარი (კავკასიური ფიჭვის) ტყეებით, იშიათად შიბლიაკით (83)

საშუალო მთის ტყის (H7- ქვეტიპი)

2. საშუალო მთის ეროზიულ-დენუდაციური წიფლნარი, რცხილნარ-მუხნარი (ქართული მუხის), რცხილნარი ტყეებით და ტყისშემდგომი მდელოებითა და მდელო-ბუჩქნარებით (88)

მთის ზომიერი სემიპუმიდური (P - ტიპი)

საშუალო მთის შიბლიაკის, არიდული მეჩხერი ტყის, ფრიგანის, მდელო-სტეპის (P1- ქვეტიპი)

3. საშუალო მთის ვულკანური ლანდშაფტი შიბლიაკით, ფრიგანით, მდელო-სტეპებითა და არიდული მეჩხერი ტყეებით (102)

მთის ზომიერი სემიარიდული (P - ტიპი)

ზომიერად თბილისაკენ გარდამავალი მთის ქვაბულების სტეპის, მდელო-სტეპის, ფრიგანისა და შიბლიაკის (P1- ქვეტიპი)

4. მთის ქვაბულის დენუდაციურ-ეროზიულ-აკუმულაციური ლანდშაფტი სტეპის, ფრიგანის, შიბლიაკის და იშვიათად მთის ნახევრად უდაბნოს მცენარეულობით (112)
5. მაღალი ვულკანური პლატოს ლანდშაფტი სტეპისა და მდელო-სტეპის მცენარეულობით (119)

მთის ზომიერად ცივი (T- ტიპი)

საშუალო მთის მუქნინვიანი ტყის (T1- ქვეტიპი)

6. საშუალო მთის ეროზიულ-დენუდაციური ლანდშაფტი წიფლნარ-მუქნინვინი, ზოგან ფიჭვნარი (კავკასიური ფიჭვის, კოხის ფიჭვის) ტყეებითა და პონტოური მუხის დაბალტანიანი ტყეებით (127)

ზედა მთის ტყის ფიჭვნარი და არყნარი (T2- ქვეტიპი)

7. ზედა მთის ეროზიულ-დენუდაციური, იშვიათად პალეოგლაციალური ლანდშაფტი არყის ხის, ზოგან ფიჭვის (კავკასიური ფიჭვის, კოხის ფიჭვის) ტყეებითა და პონტოური მუხის დაბალტანიანი ტყეებით (129)

მაღალი მთის მდელოს (Y - ტიპი)

მაღალი მთის სუბალპური ტყე-ბუჩქნარ-მდელოს (Y1 - ქვეტიპი)

8. მაღალი მთის დენუდაციური და პალეოგლაციალური ლანდშაფტი მაღალბალახოვანი და ხშირბალახოვანი მდელოების კომპლექსით, ბუჩქნარებითა და ტანბრეცილი ტყეებით (წიფლისა და არყის ხის) (135)
9. მაღალი მთის დენუდაციური ლანდშაფტი სუბალპური მდელოების, ბუჩქნარებისა და მეჩხერი ტყეების კომპლექსით (138)
10. მაღალი მთის ვულკანური ლანდშაფტი სუბალპური მდელოებისა და მდელო-სტეპის (139)

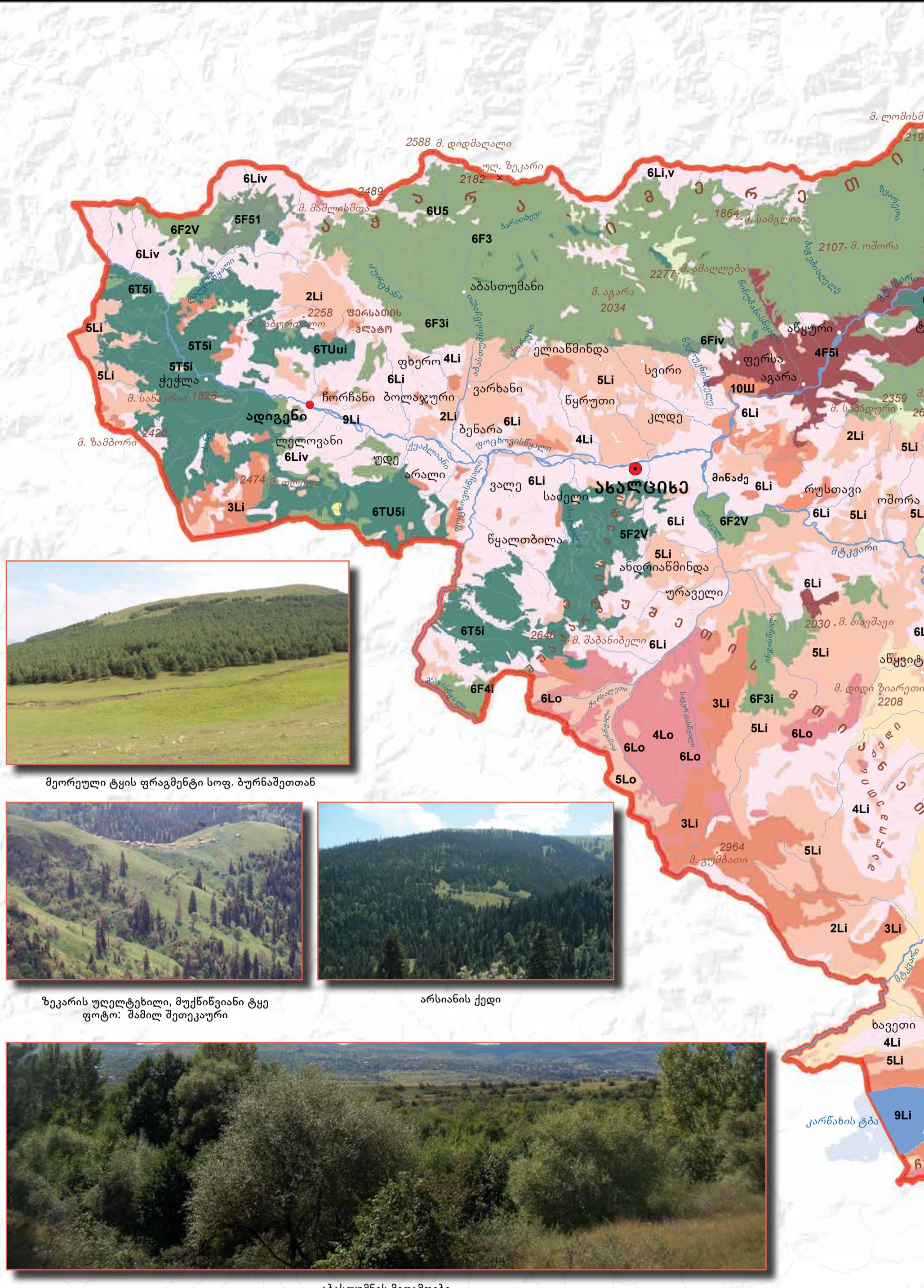
მაღალი მთის ალპური ბუჩქნარ-მდელოს (Y2-ქვეტიპი)

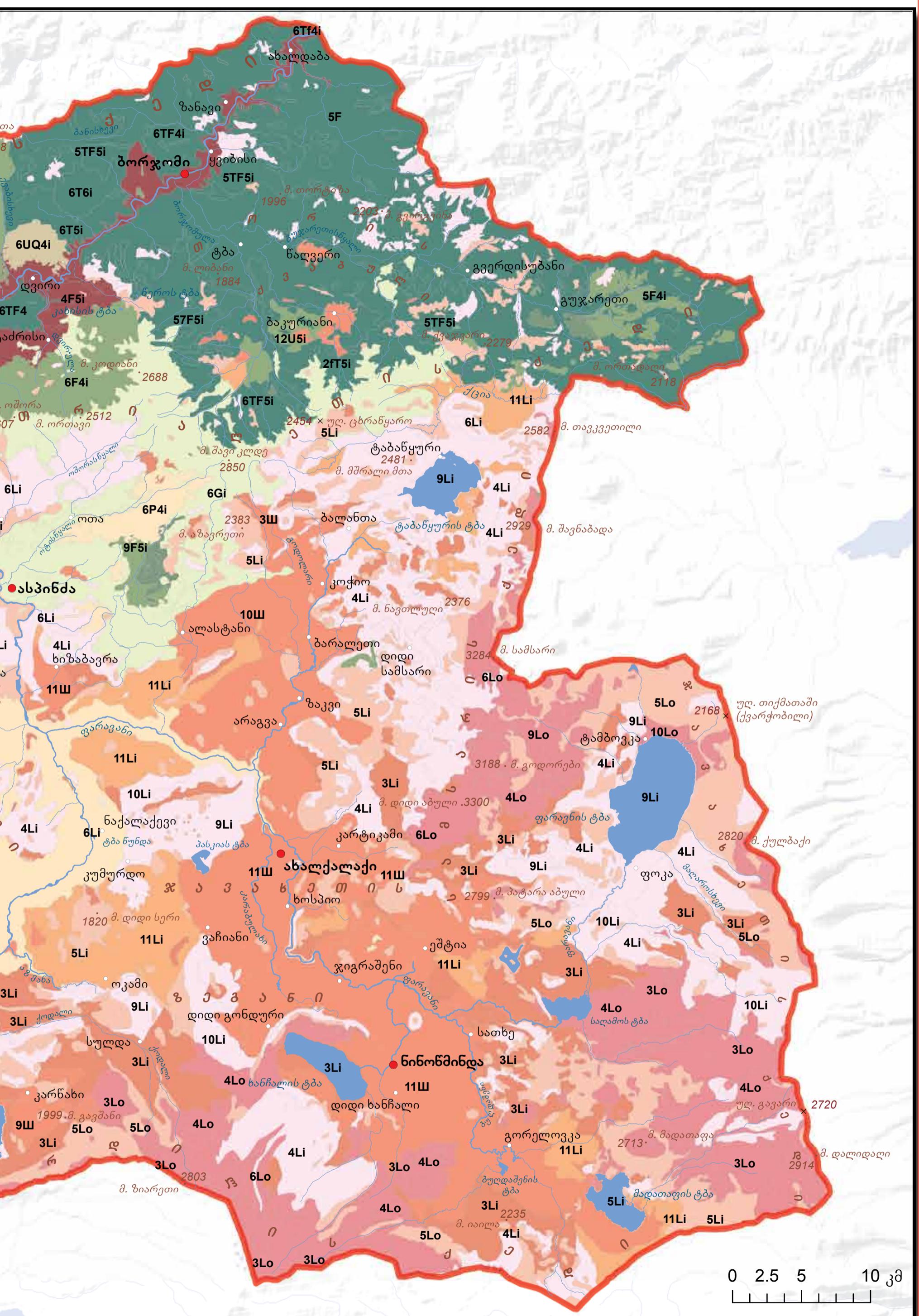
11. მაღალი მთის ვულკანური ლანდშაფტი ალპური მდელოებით (148)

მაღალი მთის სუბნივალური (Y3-ქვეტიპი)

12. მაღალი მთის ვულკანური ლანდშაფტი (151)

ფრჩხილებში არაბული ციფრებით მოცემულია ლანდშაფტთა ნუმერაცია რუკის დედნის მიხედვით

გუნეპრივ-ტერიტორიული კომალებისა და მიზანური საფრთხოების (პტკ)

ვერტიკალური სტრუქტურის (ვს) ტიპები

(პტკ-ების სივრცე-დროითი ანალიზისა და სინთეზის კონცეფციის მიხედვით
- ნიკო ბერუჩიშვილი)

ბტკ-ების ვს-ის ტიპები / მიგრაციის რეჟიმი	ავტომობილური (ლეინი)		ტრანსელევიური						კლება		ელექტრო-ელექტროაკუსტური		სუბრაცვალური	
	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12			
L0 - მაღალი მთის მდელოები, ზოგან სუბნივალური მცენარეულობით														
L1i - მაღალი მთის მდელოები ნაირბალახოვნებით, ზოგან მაღალბალახოვნები, მიკროსტეპუქტურის														
L1i,v - მაღალი მთის მდელოები დეკიანებით														
F3i - ჰუმიდური მეზოფიტური ხემცენარეები, უმთავრესად წიფლნარები და არყნარები ბალახოვანი საფარით														
F3v, F2v - ჰუმიდური მეზოფიტური ხემცენარეები, უმთავრესად წიფლნარები და არყნარები ფოთოლმცვივანი ბუჩქნარებით														
UT5i; UT4i - ჰუმიდური ნათელნიწვიანი და მუქწიწვიანი ხემცენარეები (ფიჭვნარ-ნაძვნარები) ბალახოვანი საფარით, მაკრო- და მაკრომეზოსტრუქტურის														
T5i - მუქწიწვიანი ხემცენარეები (ნაძვნარ-სოჭნარები, ნაძვნარები) ბალახოვანი საფარით, მაკროსტრუქტურის														
TF5i; TF4i - წიფლნარ-მუქწიწვიანი ხემცენარეები ბალახოვანი საფარით, მაკროსტრუქტურის, მაკრომეზოსტრუქტურის														
F5i - ჰუმიდური მეზოფიტური ხემცენარეები, უმთავრესად წიფლნარები, ბალახოვანი საფარით, მაკროსტრუქტურის														
F4v - ჰუმიდური მეზოფიტური ხემცენარეები, უმთავრესად წიფლნარები, ფოთოლმცვივანი ბუჩქნარებით, მაკრომეზოსტრუქტურის														
U5i; UQ5i - ჰუმიდური ნათელნიწვიანი (ფიჭვნარები, ფიჭვნარ-მუქწნარები) ბალახოვანი საფარით, მაკრო- და მაკრომეზოსტრუქტურის														
QF4i; QF3i - ჰუმიდური მეზოფიტური ხემცენარეები, უმთავრესად წიფლნარები, ბალახოვანი საფარით														
G1i - ჰუმიდური მეზოპიგროფიტული ბალახოვნები (მდელოები), მიკროსტრუქტურის														
P4i - სემიარიდული ქსეროფიტული (ფოთლოვანი) ბუჩქნარები, მაკრომეზოსტრუქტურის														
P2v, P1v - სემიარიდული ქსეროფიტული ბუჩქნარები (ძეძვიანების სიჭარბით), მიკრომეზოსტრუქტურის														
P2i - სემიარიდული ბუჩქნარები, შიბლიაკისა და ველების სიჭარბით, მიკრომეზოსტრუქტურის														
12B - ექსტრაჰუმიდური ჰიგროფიტული ბალახოვნები (ჭაობები)														
შ - სელიტებური														

ზეკარის უდელტეხილი, მუქწიწვიანი ტყე
ფოტო: შამილ შეთეკაური

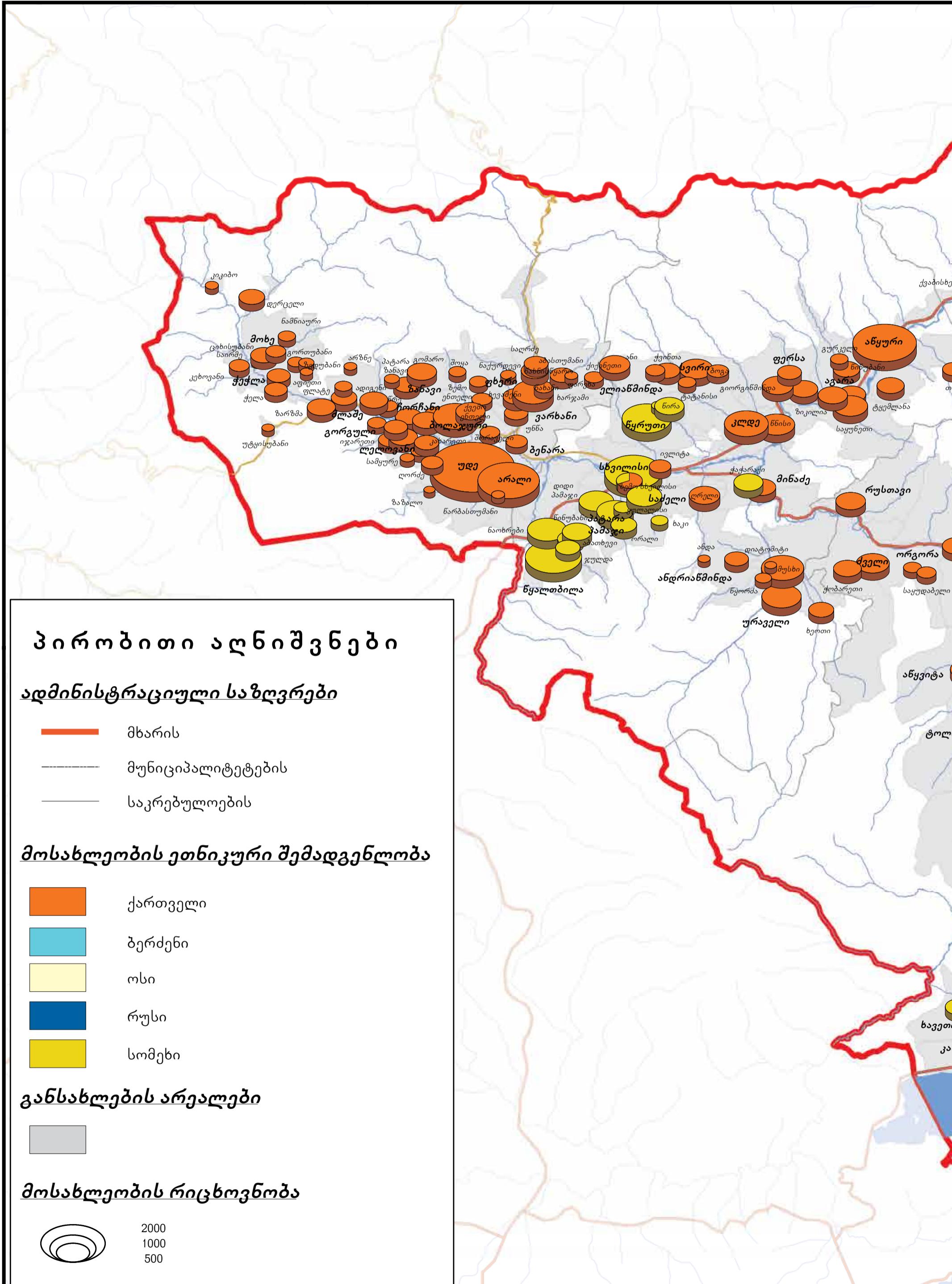

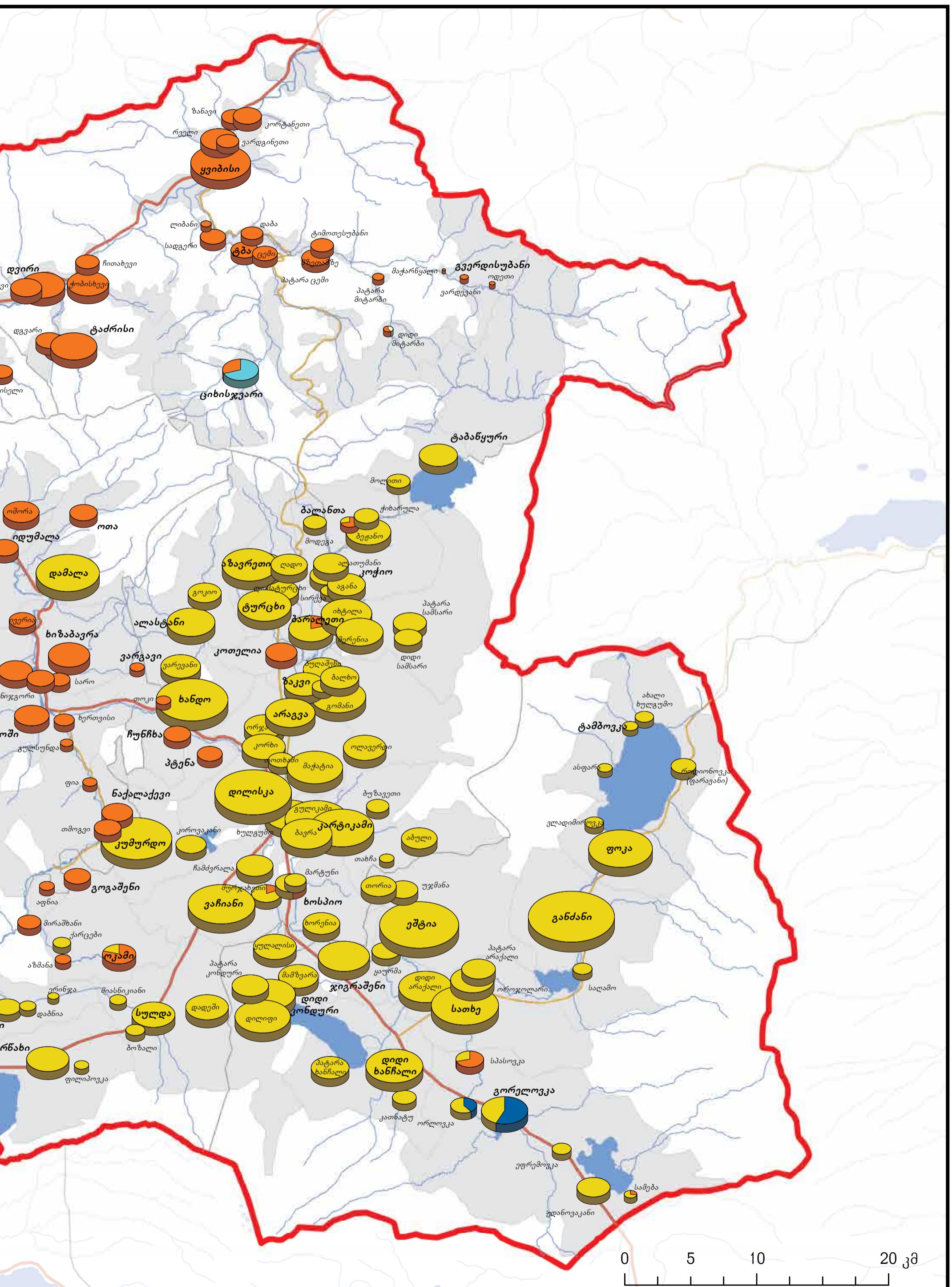
აბასთუმნის ობსერვატორიის მიდამოები

სოფ. სხვილისი

სოფლის მოსახლეობის ეროვნული შემადგენლობა

შურდოს აქატის საბადო, 1948
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

ქისათიბის დიატომიტის საბადო, 1948
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

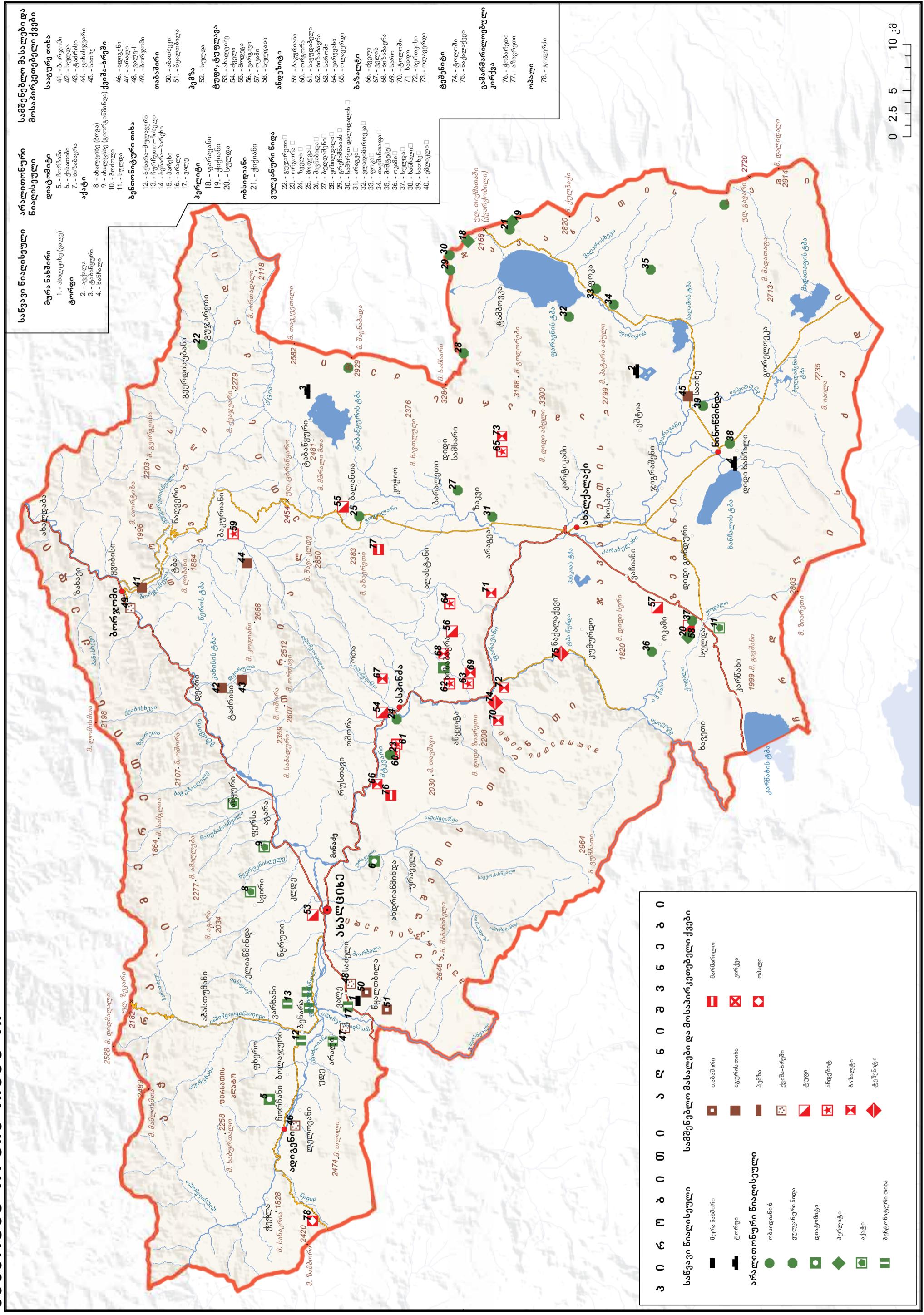

შურდოს აქატის საბადო, 1948

ჯავახეთში ძირითადი საწვავი წივაა

სასარგებლო ციფრული სეული

რუსთავისა და ასპინძის დამაკავშირებელი გზა

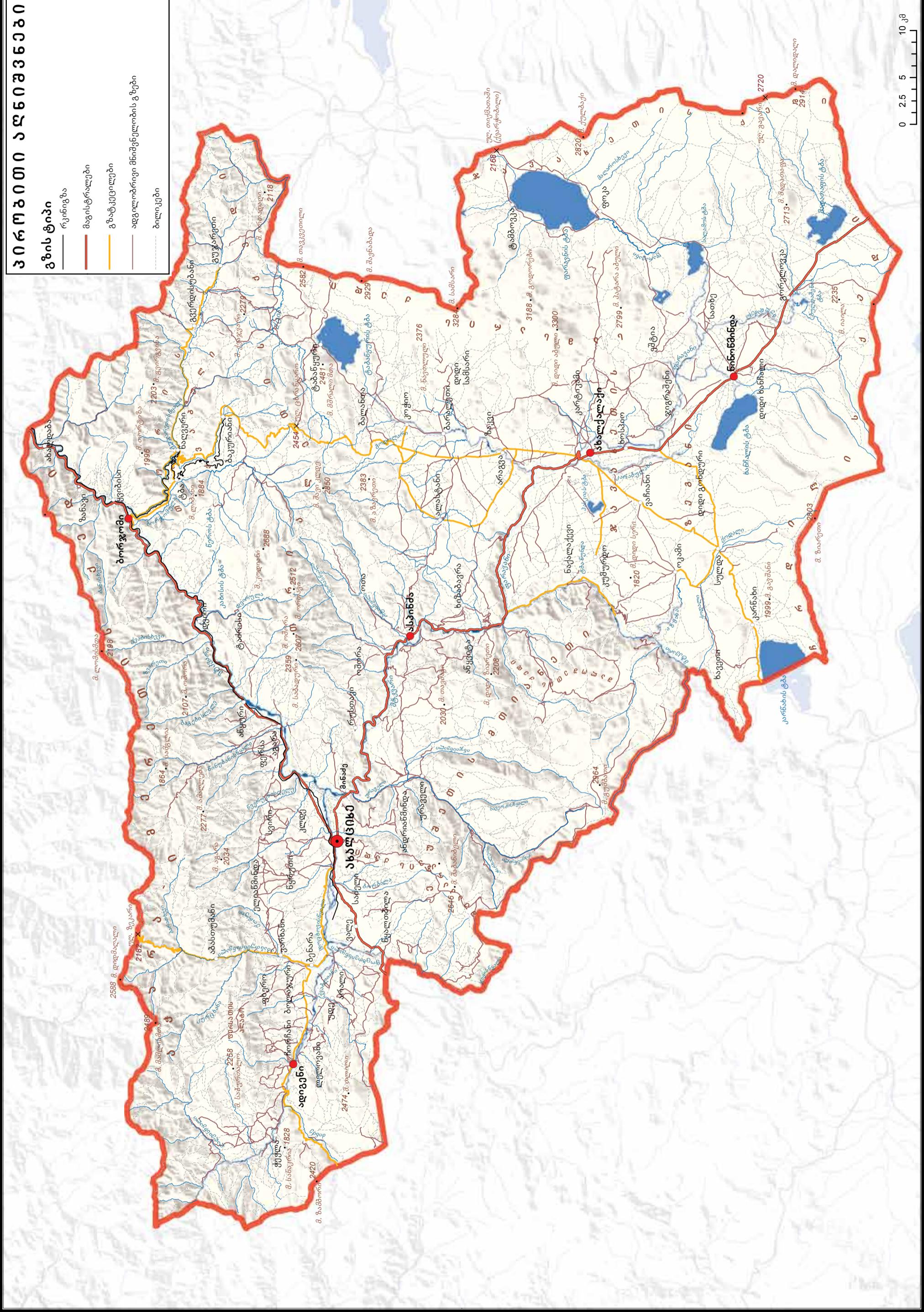
გზა ფიჭვნარში სოფელ სამებასთან

აბასთუმნისაკენ მიმავალი გზა

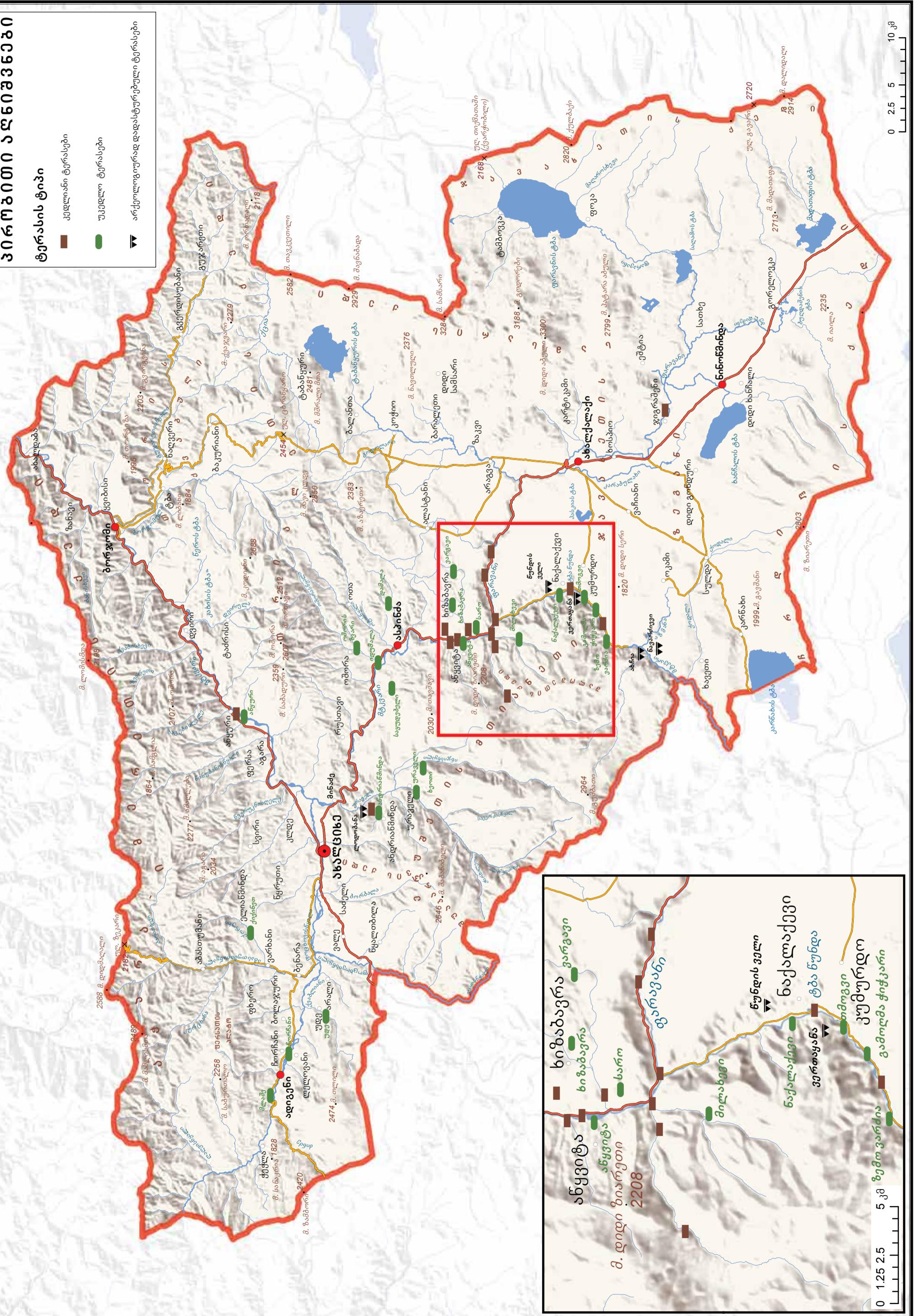
ბაკურიანი-წალვერის დამაკავშირებელი გზა

ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକ ଓ ପାଠ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ସବ

ԸՆՍՉԻ ՂԱՂԱՔԻ

- ပုဂ္ဂနိုင်မြို့၊ အသေစိန်ဖွံ့ဖြိုးစွဲလျှော့သွေးသ စံဖွံ့ဖြိုးစွဲလျှော့သ

უკედლო ტერასები

კედლიანი ტერასები, ხერთვისი

ხიზაბავრის ტერასების აღდგენა, 1978
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

ხიზაბავრის აღდგენილი ტერასები
ფოტო: გიორგი ნათენაძე

ტერასების აღგენითი სამუშაოები
ფოტო: გიორგი ნათენაძე

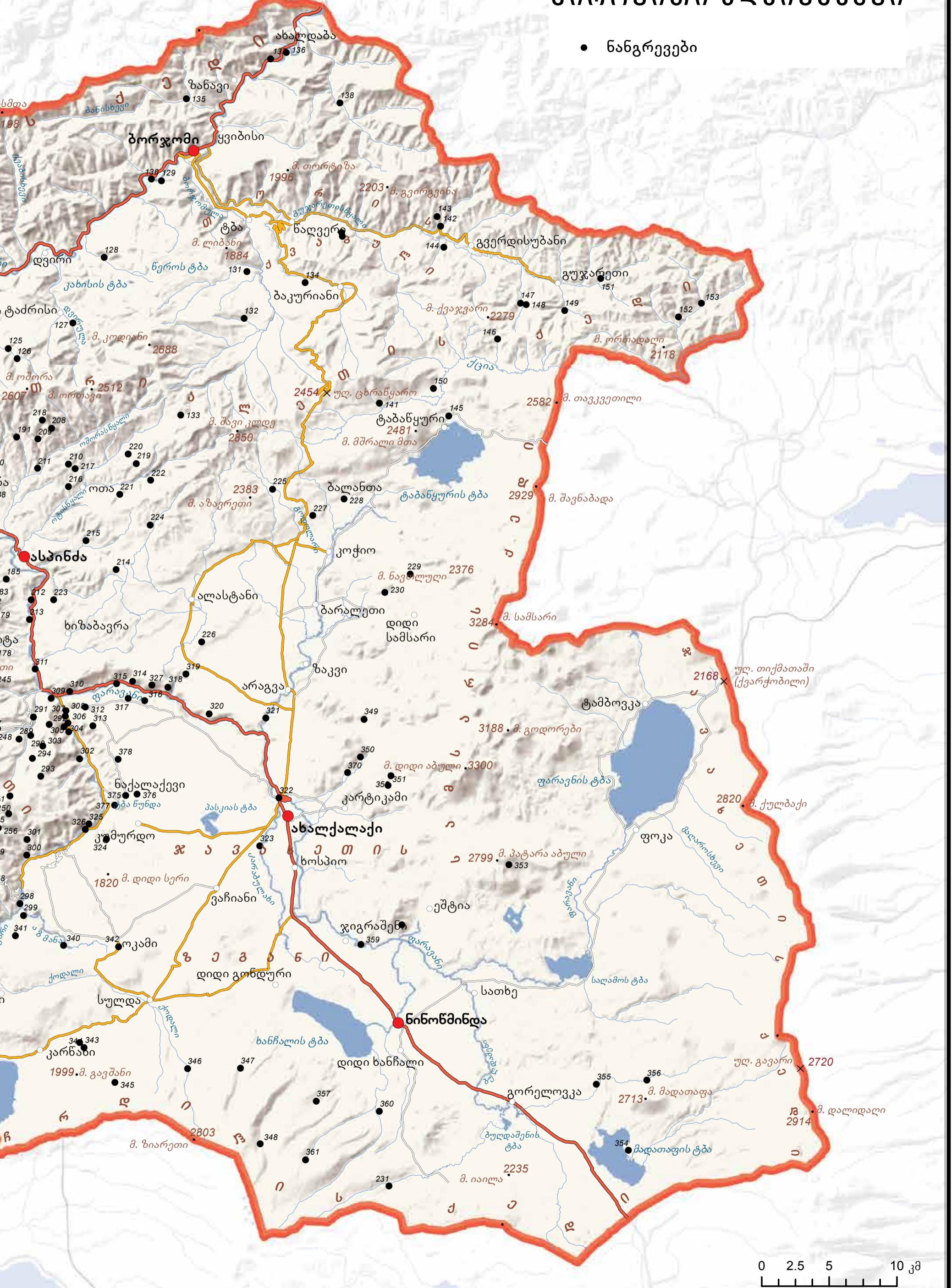
ნანგრევები

ზარზმა, 1948

პირობითი აღნიშვნები

• ნანგრევები

N	დასახელება
1	разв. Кучури
2	разв. Амха
3	разв. Ходжюари
4	разв. Голи
5	разв.
6	разв.
7	разв.
8	разв.
9	разв. Зеда Гагви
10	разв. Гагви
11	разв.
12	разв.
13	разв. Дзиндзи
14	разв.
15	разв.
16	разв.
17	разв.
18	разв.
19	разв.
20	разв.
21	разв.
22	разв.
23	разв. Осиети
24	разв.
25	разв.
26	разв.
27	разв.
28	разв.
29	разв.
30	разв.
31	разв. Креп. Алтун-Кала
32	разв.
33	разв.
34	разв.
35	разв.
36	разв.
37	разв.
38	разв. креп.
39	разв.
40	разв.
41	разв.
42	разв. Сабузара
43	разв. Патара-Кикинети
44	разв.
45	разв.
46	разв. Тутаджвари
47	разв. Чурчото
48	разв. Чихель
49	разв.
50	разв.
51	разв.
52	разв.
53	разв. Годердзи
54	разв.
55	разв.
56	разв.
57	разв.
58	разв.
59	разв.
60	разв.
61	разв.
62	разв. Ефхвир
63	разв.
64	разв.
65	разв. Годердзи

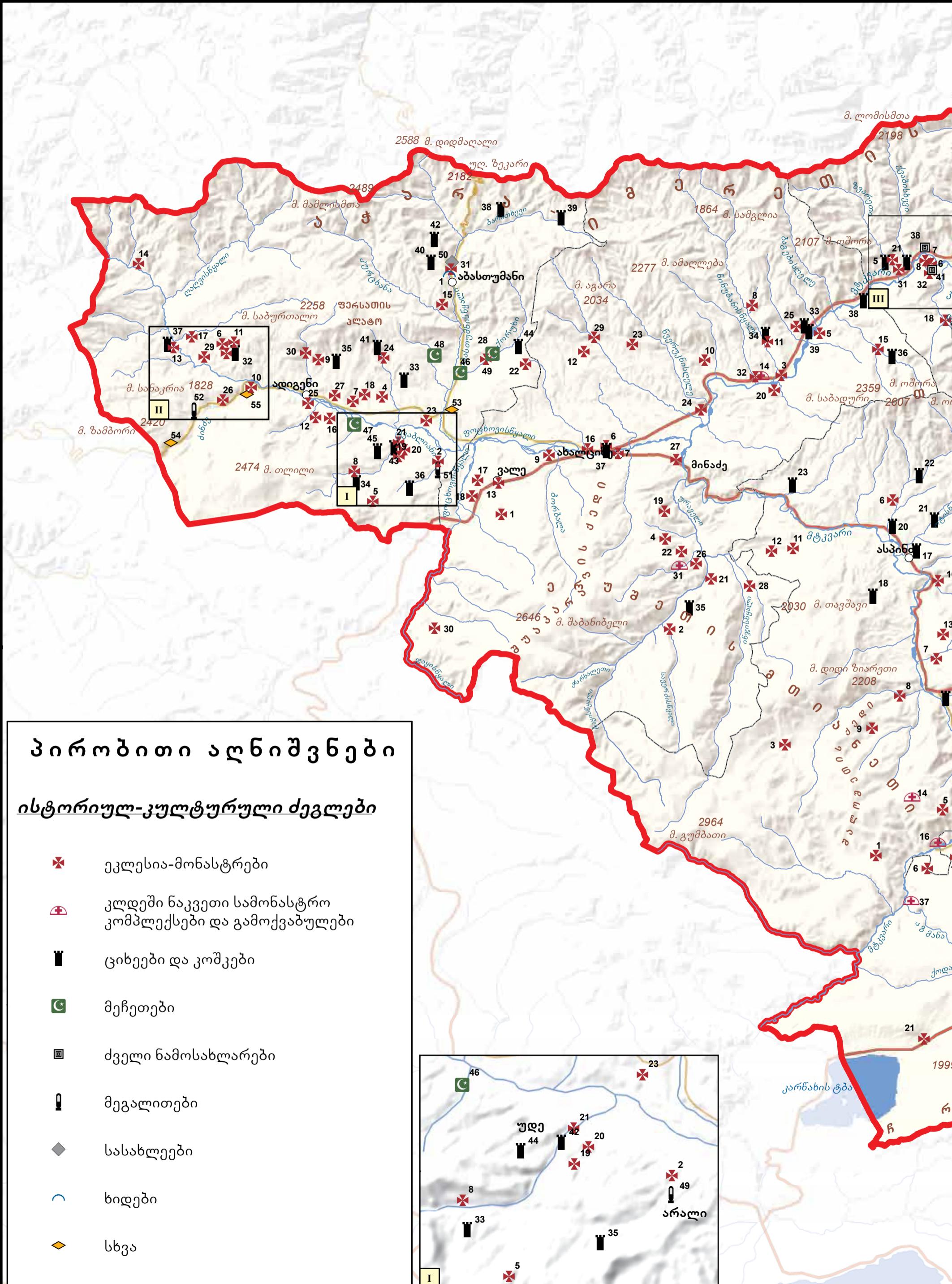
66	разв.
67	разв.
68	разв.
69	разв. Зазало
70	разв.
71	разв. Земо-Цхисе
72	разв. Квемо- Цхисе
73	разв. Хона
74	разв. Орчашани
75	разв.
76	разв.
77	разв.
78	разв.
79	разв.
80	разв.
81	разв.
82	разв.
83	разв.
84	разв.
85	разв.
86	разв.
87	разв.
88	разв.
89	разв.
90	разв.
91	разв.
92	разв.
93	разв.
94	разв.
95	разв.
96	разв.
97	разв.
98	разв.
99	разв. Аби
100	разв.
101	разв.
102	разв.
103	разв.
104	разв.
105	разв.
106	разв.
107	разв.
108	разв.
109	разв.
110	разв.
111	разв.
112	разв.
113	разв.
114	разв.
115	разв.
116	разв. Церкви Биети
117	разв.
118	разв.
119	разв. Мокцеви
120	разв.
121	разв.
122	разв.
123	разв. Копадзе
124	разв. Блордза
125	разв.
126	разв.
127	разв.
128	разв.
129	разв. Петрас-Цихе
130	разв.
131	разв.

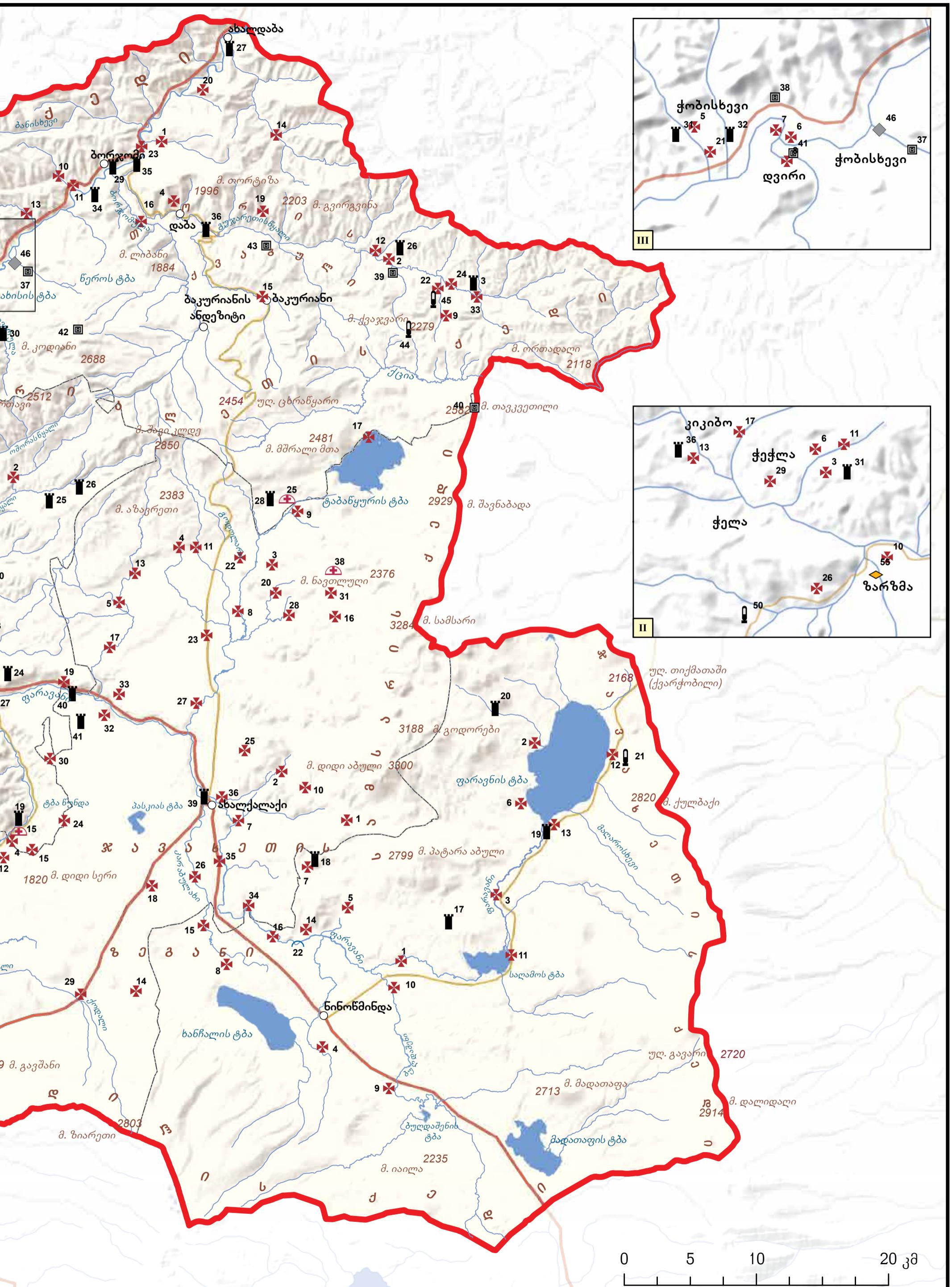
132	разв.
133	разв.
134	разв. Курусеби
135	разв. Банисхеви
136	разв.
137	разв.
138	разв. Квемо-Недзви
139	разв.
140	разв.
141	разв.
142	разв.
143	разв.
144	разв. Ткемловани
145	разв.
146	разв.
147	разв.
148	разв. Дида-Тонети
149	разв.
150	разв.
151	разв.
152	разв. Патара-Тусреби
153	разв. Дида-Тусреби
154	разв.
155	разв.
156	разв. Сагуле
157	разв. Вашлоби
158	разв. Идумала
159	разв.
160	разв. Гиоргицминда
161	разв. Кистиби
162	разв.
163	разв. Грели
164	разв.
165	разв. Тоба
166	разв. Мусхи
167	разв. Грома
168	разв. Мачихети
169	разв.
170	разв.
171	разв. Унтели
172	разв. орцепи
173	разв.
174	разв.
175	разв. Агара
176	разв.
177	разв.
178	разв. Ацквита
179	разв. Дадеши
180	разв.
181	разв.
182	разв. Эркота
183	разв.
184	разв. Варнети
185	разв.
186	разв. Ахалшени
187	разв.
188	разв.
189	разв.
190	разв. Камза
191	разв.
192	разв.
193	разв. Перцихе
194	разв. Орпола
195	разв. Цхалтбила
196	разв.
197	разв.

198	разв. Гобисти
199	разв.
200	разв.
201	разв.
202	разв.
203	разв.
204	разв.
205	разв.
206	разв. Хриани
207	разв.
208	разв.
209	разв.
210	разв.
211	разв. Верх. Ошора
212	разв. Оскерий
213	разв. Бнела
214	разв.
215	разв.
216	разв.
217	разв.
218	разв.
219	разв. Карап-Хеви
220	разв. Джабиети
221	разв. Шолорти
222	разв. Карфикая
223	разв. Хиза
224	разв. Чобарети
225	разв. Арчеули
226	разв. Вардицихе
227	разв. Модега
228	разв.
229	разв. Пртена
230	разв. Ванькинджен
231	разв.
232	разв.
233	разв. Импала
234	разв. Ахалдаба
235	разв. Ниж. Ракис
236	разв. Верх. Ракис
237	разв.
238	разв.
239	разв.
240	разв.
241	разв.
242	разв. Ташли-Кишла
243	разв.
244	разв.
245	разв. Рокети
246	разв.
247	разв.
248	разв. Шалошети
249	разв.
250	разв.
251	разв.
252	разв. Данети
253	разв.
254	разв.
255	разв.
256	разв.
257	разв.
258	разв.
259	разв.
260	разв.
261	разв.
262	разв. Карзмети
263	разв. Гавети

264	разв.
265	разв.
266	разв.
267	разв.
268	разв.
269	разв.
270	разв.
271	разв.
272	разв.
273	разв.
274	разв.
275	разв.
276	разв.
277	разв.
278	разв.
279	разв.
280	разв. Койндара
281	разв.
282	разв.
283	разв.
284	разв.
285	разв. Гиоргицминда
286	разв.
287	разв.
288	разв.
289	разв. Толерта
290	разв.
291	разв.
292	разв.
293	разв.
294	разв.
295	разв.
296	разв.
297	разв.
298	разв. Ахчия
299	разв.
300	разв.
301	разв. Зеда Вардзия
302	разв.
303	разв.
304	разв.
305	разв.
306	разв.
307	разв.
308	разв.
309	разв.
310	разв.
311	разв.
312	разв.
313	разв.
314	разв.
315	разв.
316	разв.
317	разв.
318	разв.
319	разв.
320	разв.
321	разв.
322	разв.
323	разв.
324	разв. Вартахана
325	разв. Креп. Тмогви
326	разв. Тмогви
327	разв.
328	разв. Артаки
329	разв.

330	разв. Варнети
331	разв. Панакети
332	разв.
333	разв. Лолода
334	разв.
335	разв.
336	разв.
337	разв. Мураквали
338	разв.
339	разв. Авлах
340	разв. Азмана
341	разв. Горта
342	разв.
343	разв.
344	разв.
345	разв.
346	разв.
347	разв.
348	разв.
349	разв.
350	разв.
351	разв.
352	разв. креп. Кара-Кала
353	разв. креп. Кёрголы
354	разв.
355	разв.
356	разв.
357	разв.
358	разв.
359	разв.
360	разв.
361	разв.
362	разв.
363	разв.
364	разв.
365	разв.
366	разв.
367	разв. Гугунаури
368	разв.
369	разв. Агара
370	разв.
371	разв.
372	разв. Кортоки
373	разв.
374	разв.
375	разв.
376	разв.
377	разв. Цунда
378	разв. Килда
379	разв. Арджул
380	разв. Леписи
381	разв. Ниала
382	разв. Базархана
383	разв.
384	разв.
385	разв.
386	разв. Вани
387	разв.
388	разв.
389	разв.
390	разв. Бузмарети
391	разв.
392	разв. Тазакеви
393	разв.

ადგიგენის მუნიციპალიტეტი

ძეგლის დასახელება		ძეგლის ტიპი
1	აბასთუმნის სამონასტრო კომპლექსი	ეკლესია
2	არალის ეკლესია	ეკლესია
3	აფიეთის ეკლესია	ეკლესია
4	ბორჯომის ეკლესია	ეკლესია
5	ბუზმარეთის ეკლესია (ზიარეთი)	ეკლესია
6	გორთუბნის ეკლესია	ეკლესია
7	დიდი სმადის ეკლესია	ეკლესია
8	ზაზალოს ეკლესია	ეკლესია
9	ზანავის ეკლესია	ეკლესია
10	ზარზმის მონასტერი	ეკლესია
11	ზედუბნის ეკლესია	ეკლესია
12	იჯარეთის ეკლესია	ეკლესია
13	კეხოვანის ეკლესია	ეკლესია
14	კიკიბოს ეკლესია	ეკლესია
15	კურცხანის ეკლესია	ეკლესია
16	ლელოვნის ეკლესია	ეკლესია
17	მოხეშის ეკლესია	ეკლესია
18	პატარა სმადის ეკლესია	ეკლესია
19	უდეს კათოლიკური ეკლესია	ეკლესია
20	უდეს ღვთისმშობლის ეკლესია	ეკლესია
21	უდეს ღვთისმშობლის მიძინების ეკლესია	ეკლესია
22	ქიქინეთის ეკლესია	ეკლესია
23	შორაველის ეკლესია	ეკლესია
24	შოყას ეკლესია	ეკლესია
25	შოშხოთის (გორგული) ეკლესია	ეკლესია
26	ჩაკიდულას ეკლესია	ეკლესია
27	ჩორჩანის ეკლესია	ეკლესია
28	წახანის ეკლესია	ეკლესია
29	ჭეჭლის ეკლესია	ეკლესია
30	ჭულეს გუმბათიანი ეკლესია	ეკლესია
31	აფიეთის ციხე	ციხე
32	ენთელის ციხე	ციხე
33	ზაზალოს ციხე	ციხე
34	ზანავის ციხე	ციხე
35	ირმის რქის ციხე	ციხე
36	კეხოვნის ციხე	ციხე
37	ლექნარის ციხე	ციხე
38	მახვილის ციხე	ციხე
39	მელნისის ციხე	ციხე
40	ოქროს ციხე	ციხე
41	ოძრხეს ციხე	ციხე
42	უდეს ციხე	ციხე
43	ქიქინეთის ციხე (თამარის ციხე)	ციხე
44	ხანდაკის ციხე	ციხე
45	ვარხანის მეჩეთი	მეჩეთი
46	კახარეთის მეჩეთი	მეჩეთი
47	ნაქურდევის მეჩეთი	მეჩეთი
48	წახანის მეჩეთი	მეჩეთი
49	არალის ქვის სვეტი	მეგალითები
50	უტყისუბნის ჯვარი	მეგალითები
51	აბასთუმნის სასახლე	სასახლეები
52	აბასთუმნის ხიდი (თამარის ხიდი)	ხიდები
53	ბენარის ნამარხი ფაუნა (ზადენგორა)	სხვა
54	გოდერძის ნამარხი ტყე (უტყისუბნის, ძინძეს)	სხვა
55	თამარის წყარო	სხვა

ასალქალაპის მუნიციპალიტეტი

ძეგლის დასახელება		ძეგლის ტიპი
1	აბულის ეკლესია	ეკლესია
2	აბულმუგის ეკლესია	ეკლესია
3	აგანას ეკლესია	ეკლესია
4	აზავრეთის ეკლესია	ეკლესია
5	ალასტანის ეკლესია	ეკლესია
6	აფნიის ეკლესია	ეკლესია
7	ბავრის ეკლესია	ეკლესია
8	ბარალეთის ეკლესია	ეკლესია
9	ბეჟანის (ბოჟანის) ეკლესია	ეკლესია
10	ბუზავეთის ეკლესია	ეკლესია
11	ბურნაშეთის ეკლესია	ეკლესია
12	გოგაშენის მთავარანგელოზის ეკლესია	ეკლესია
13	გოკიას ეკლესია	ეკლესია
14	დადეშის ეკლესია	ეკლესია
15	დანკალის ეკლესია	ეკლესია
16	დიდი სამსრის ეკლესია	ეკლესია
17	ვარევნის ეკლესია	ეკლესია
18	ვაჩიანის ეკლესია	ეკლესია
19	თოკის მონასტერი	ეკლესია
20	იხტილის (ლრტილას) ეკლესია	ეკლესია
21	კარნახის ეკელსია	ეკლესია
22	კაჭიოს ეკლესია	ეკლესია
23	კოთელიას ეკლესია	ეკლესია
24	კუმურდოს ეკლესია	ეკლესია
25	მაჭატიას ეკლესია	ეკლესია
26	მურჯახეთის ეკლესია	ეკლესია
27	ორჯას ეკლესია	ეკლესია
28	სირგვას ეკლესია	ეკლესია
29	სულდის ეკლესია	ეკლესია
30	ქილდის ეკლესია	ეკლესია
31	სამსრის მონასტერი	ეკლესია
32	ჩუნჩხის ეკლესია	ეკლესია
33	ხანდოს ეკლესია	ეკლესია
34	ხორენიას ეკლესია	ეკლესია
35	ხოსპიტის ეკლესია	ეკლესია
36	ხულგუმოს ეკლესია	ეკლესია
37	მირაშხანის გამოქვაბული	გამოქვაბული
38	სამსრის ქვაბები	გამოქვაბული
39	ახალქალაქის ციხე	ციხე
40	თოკის კოშკი	კოშკი
41	ჩუნჩხის ციხე	ციხე

ასაინძის მუნიციპალიტეტი

ძეგლის დასახელება		ძეგლის ტიპი
1	აგარის ეკლესია	ეკლესია
2	ბეთლემის ეკლესია	ეკლესია
3	ვანის ეკლესია	ეკლესია
4	ვანის ქვაბების გამოქვაბული მონასტერი	ეკლესია
5	ზედა თმოგვის ეკლესია	ეკლესია
6	ოშორას ეკლესია	ეკლესია
7	საროს ეკლესია	ეკლესია
8	ტოლოშის ეკლესია	ეკლესია
9	შალოშეთის ეკლესია	ეკლესია
10	ჩიხორისის ეკლესია	ეკლესია
11	ძველის ეკლესია	ეკლესია
12	ჭობარეთის ეკლესია	ეკლესია
13	ხიზაბავრის ეკელსია	ეკლესია
14	ბერთაყანა (ბერთაყანის ქვაბები)	გამოქვაბული
15	ვანის ქვაბები	გამოქვაბული
16	ვარძიის სამონასტრო კომპლექსი	გამოქვაბული
17	ასპინძის ციხე	ციხე
18	ვარნეთის ციხე	ციხე
19	თმოგვის ციხე	ციხე
20	იდუმალას კოშკი	კოშკი

21	კოხტას ციხე	ციხე
22	ოშორას ციხე	ციხე
23	რუსთავის კოშკი	კოშკი
24	საროს ციხეები	ციხე
25	შორეთის ციხე	ციხე
26	წითელი ციხე	ციხე
27	ხერთვისის ციხე	ციხე

გორჯომის მუნიციპალიტეტი		
ძეგლის დასახელება	ძეგლის ტიპი	ძეგლის ტიპი
1 ბერისაყდარის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
2 გვერდისუბნის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
3 გუჯარეთის მონასტერი	ეკლესია	ეკლესია
4 დაბის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
5 დემოთის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
6 დვირის კვირაცხოვლის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
7 დვირის მთავარანგელოზის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
8 დვირის საკვირიკეს ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
9 თონეთის ეკლესია (ყუდევი)	ეკლესია	ეკლესია
10 კოშკილის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
11 ლიკანის მონასტერი	ეკლესია	ეკლესია
12 მაჭარწყლის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
13 მწვანე მონასტერი	ეკლესია	ეკლესია
14 ნეძვის მონასტერი	ეკლესია	ეკლესია
15 პანტრანის (ტაძარი)	ეკლესია	ეკლესია
16 სადგერის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
17 ტაბაწყურის წითელი ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
18 ტაძრისის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
19 ტიმოთესუბნის მამათა მონასტერი	ეკლესია	ეკლესია
20 ფოთოლეთის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
21 ქვაბისხევის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
22 ღინტურის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
23 ყვიბისის ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
24 'წითელი ჯვარი' ეკლესია	ეკლესია	ეკლესია
25 ოქროს ქვაბების გამოქვაბულთა კომპლექსი	გამოქვაბული	
26 ალენის ციხე	ციხე	ციხე
27 ახალდაბის ციხე	ციხე	ციხე
28 ბალანთის ციხე	ციხე	ციხე
29 გოგიას ციხე	ციხე	ციხე
30 გურის ციხე	ციხე	ციხე
31 დემოთის ციხე	ციხე	ციხე
32 დვირის ციხე	ციხე	ციხე
33 თოთხამის ციხე	ციხე	ციხე
34 პეტრეს ციხე	ციხე	ციხე
35 სალის ციხე	ციხე	ციხე
36 წალვერის ციხე (უზნარიანის)	ციხე	ციხე
37 ბოზალთხევის სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
38 ბორნილელეს სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
39 ვარდევანის სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
40 თავკვეთილის ყორღანული სამარხი	ძველი ნამოსახლარები	
41 კვირაცხოვლის სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
42 კოდიანის სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
43 მზეთამზის სამაროვანი	ძველი ნამოსახლარები	
44 თონეთის ქვაჯვარი	მეგალითები	
45 ქვაჯვარი (ღინტური)	მეგალითები	
46 დარბაზი (ჭობისხევი)	დარბაზები	

ახალციხის მუნიციპალიტეტი	
ძეგლის დასახელება	ძეგლის ტიპი
1 აბათხევის ეკლესია	ეკლესია
2 აგარის მონასტერი	ეკლესია
3 აგარის სამონასტრო კომპლექსი	ეკლესია
4 ანდრიაწმინდას ეკლესია	ეკლესია
5 აწყურის ეკლესია	ეკლესია
6 ახალციხის ეკლესია	ეკლესია
7 ახალციხის სამნავიანი ბაზილიკა	ეკლესია
8 ბიეთის ეკლესია	ეკლესია
9 გაგეთის ეკლესია	ეკლესია
10 გორგანიმინდის ეკლესია	ეკლესია
11 გურელის მონასტერი	ეკლესია
12 ელიაშმინდის ეკლესია	ეკლესია
13 ვალეს სამნავიანი ბაზილიკა	ეკლესია
14 ზიკილიას ეკლესია	ეკლესია
15 თისელის მონასტერი	ეკლესია
16 ივლიტას ეკლესია	ეკლესია
17 ირქის ეკლესია	ეკლესია
18 ნაოხრების ეკლესია	ეკლესია
19 საფარის მონასტერი	ეკლესია
20 საყუნეთის ეკლესია	ეკლესია
21 ურაველის ტრიკონქი	ეკლესია
22 ღრომის ეკლესია	ეკლესია
23 შურდოს (ბოგა) ეკლესია	ეკლესია
24 წნისის ეკლესია	ეკლესია
25 წრიოხის მონასტერი	ეკლესია
26 წყორძის ეკლესია	ეკლესია
27 ჭაჭარაქის ეკლესია	ეკლესია
28 ხეოთის ეკლესია	ეკლესია
29 ხომის ეკლესია	ეკლესია
30 ჯაყისმანის მონასტერი	ეკლესია
31 ბაიების კომპლექსი	გამოქვაბული
32 ზიკილას გამოქვაბული	გამოქვაბული
33 აწყურის ციხე	ციხე
34 გურელის ციხე	ციხე
35 ენთელის ციხე	ციხე
36 თისელის ციხე	ციხე
37 რაბათის ციხე	ციხე
38 სლესის, ანუ მოქცევის ციხე	ციხე
39 წრიოხის ციხე	ციხე

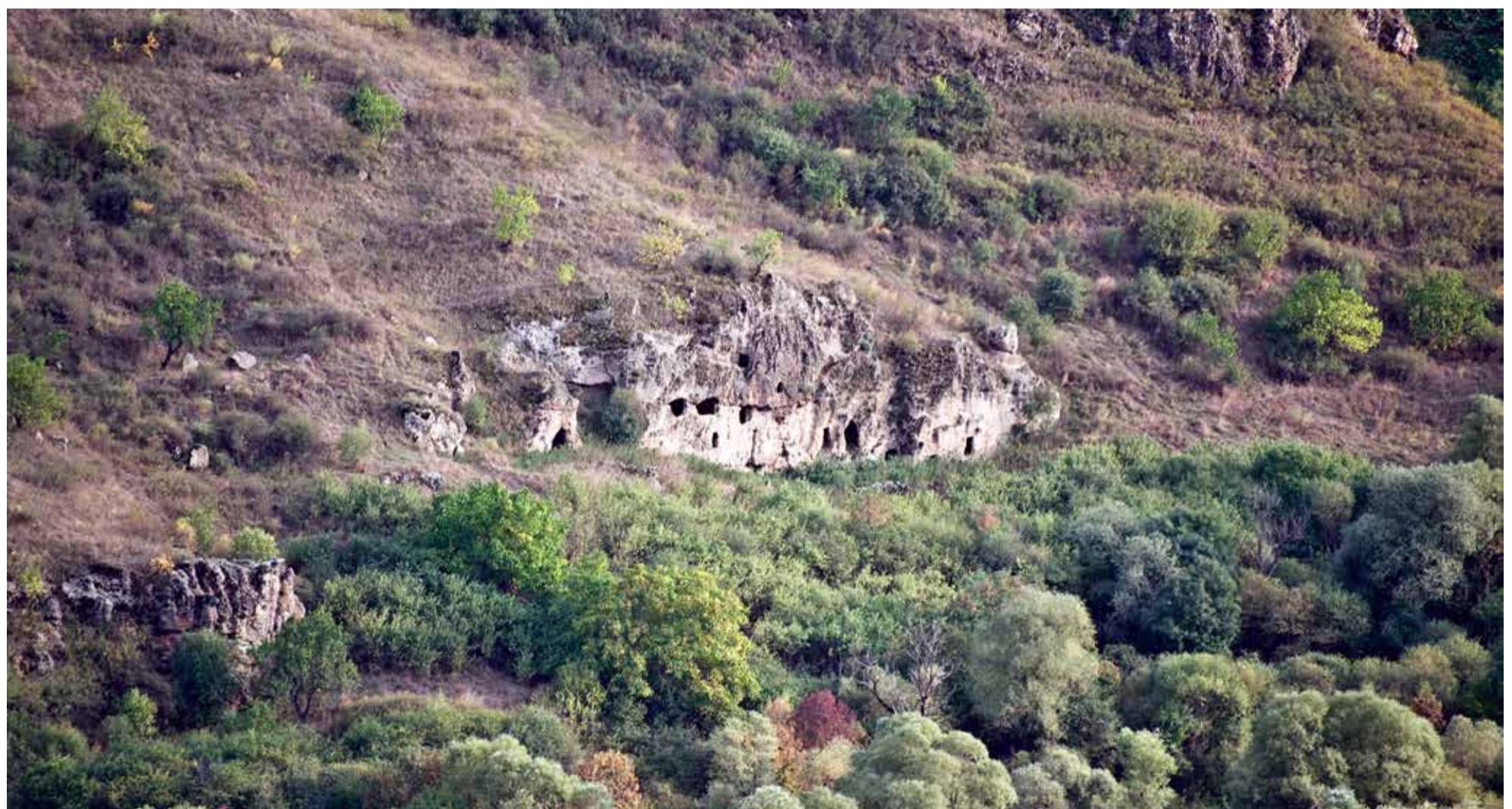
ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტი	
ძეგლის დასახელება	ძეგლის ტიპი
1 არაქალის ეკლესია	ეკლესია
2 ასფარის ეკლესია	ეკლესია
3 განძანის ეკლესია	ეკლესია
4 დიდი ხანჩალის ეკლესია	ეკლესია
5 ეშტიის ეკლესია	ეკლესია
6 ვლადიმიროვკის ეკლესია	ეკლესია
7 თორიას ეკლესია	ეკლესია
8 მამწვარას ეკლესია	ეკლესია
9 ორლოვკის ეკლესია	ეკლესია
10 სათხეს ეკლესია	ეკლესია
11 საღამოს ეკლესია	ეკლესია
12 ფარავნის ეკლესია (ფარვანა)	ეკლესია
13 ფოკის ეკლესია	ეკლესია
14 ყაურმის ეკლესია	ეკლესია
15 ყულალისის ეკლესია	ეკლესია
16 ჯიგრაშენის ეკლესია	ეკლესია
17 განძანის ციხე	ციხე
18 თორიას ციხე	ციხე
19 ფოკის ციხე	ციხე
20 შაორის ციხე	ციხე
21 ფარავნის ქვაჯვარი	მეგალითები
22 ყაურმის ხიდი	ხიდები

ვაშლობის სამონასტრო კომპლექსი
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

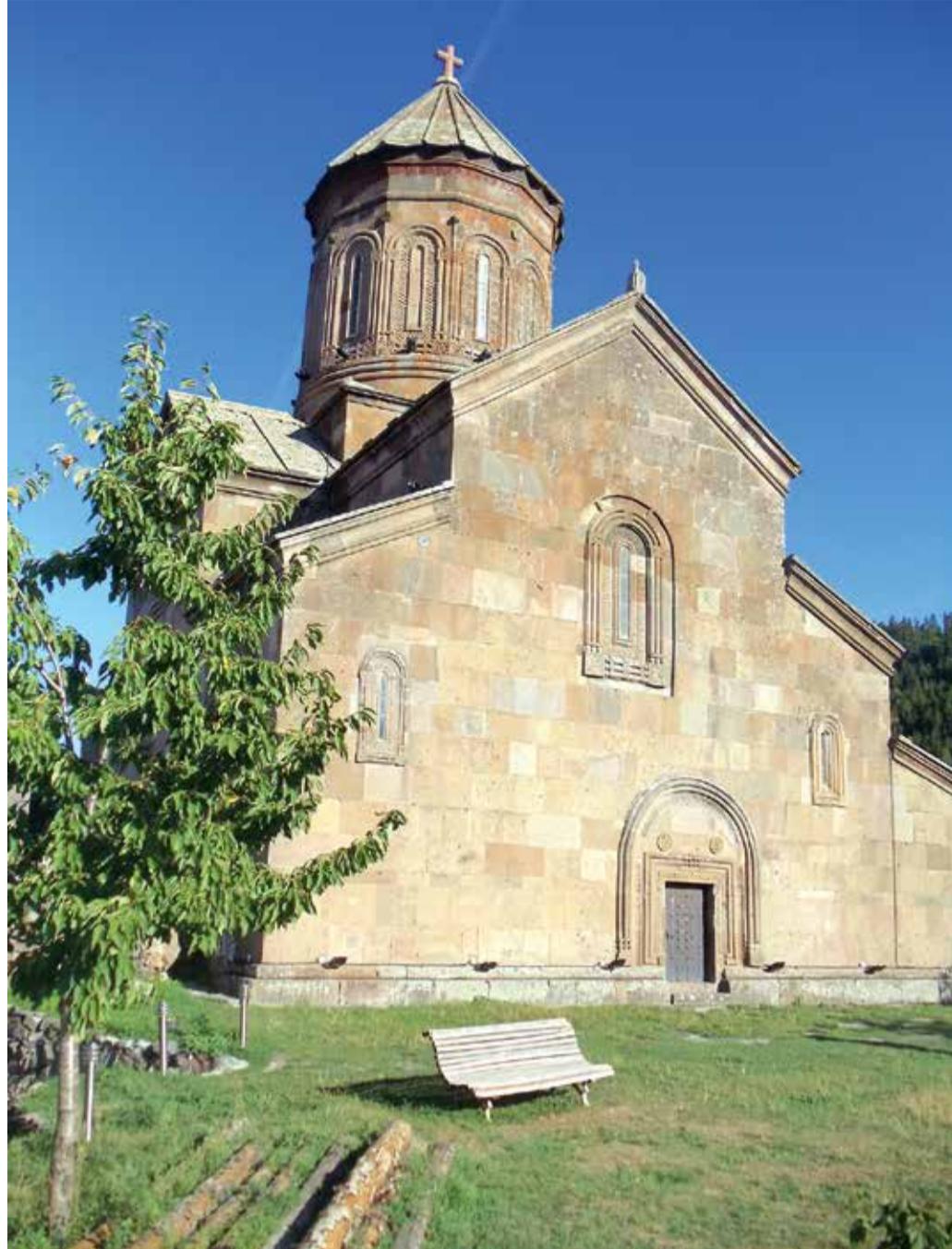
ჭაჭკარი, ნამოსახლარი
ფოტო: გიორგი ნათენაძე

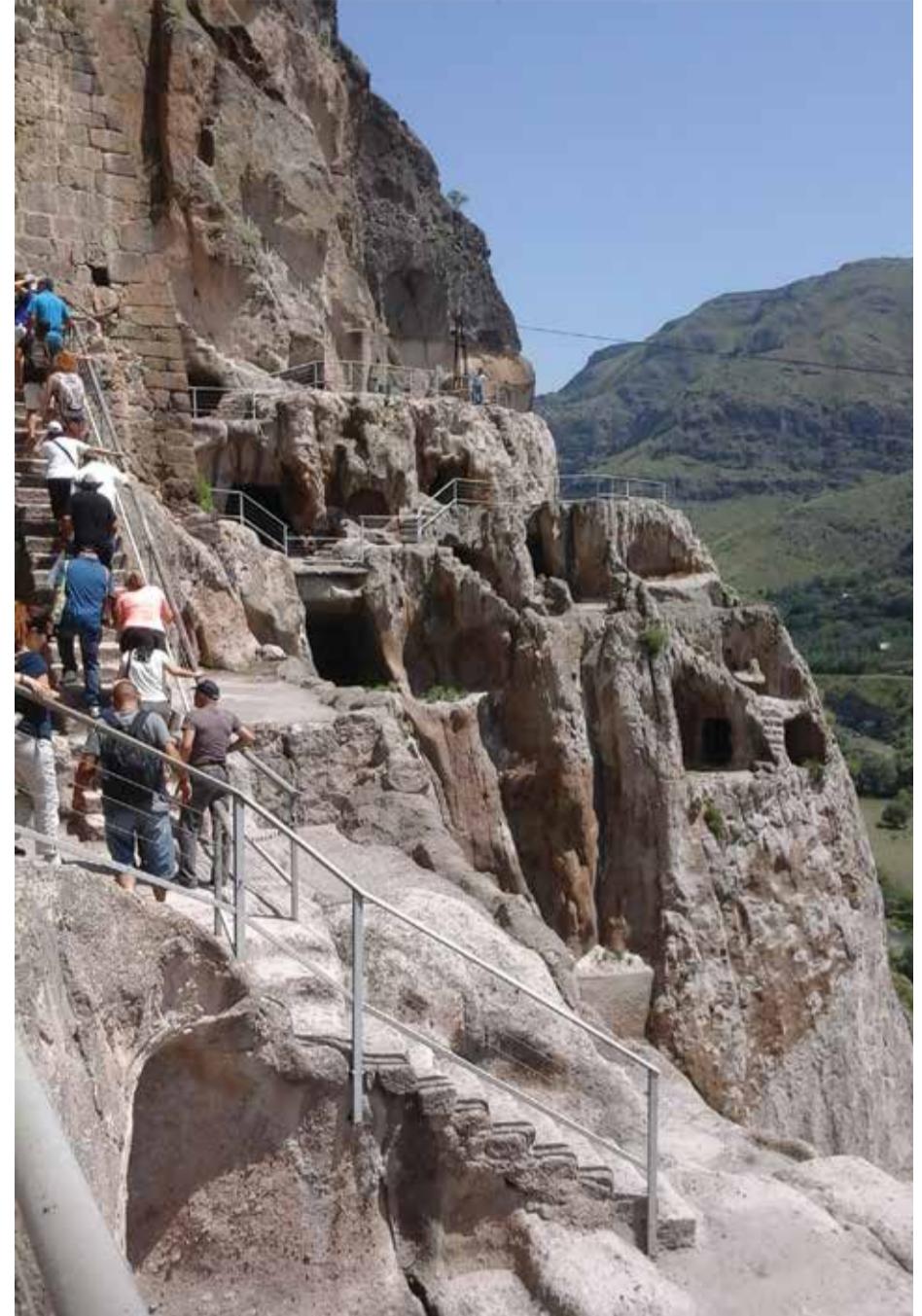
ვაშლობის სამონასტრო კომპლექსი
ფოტო: საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოება

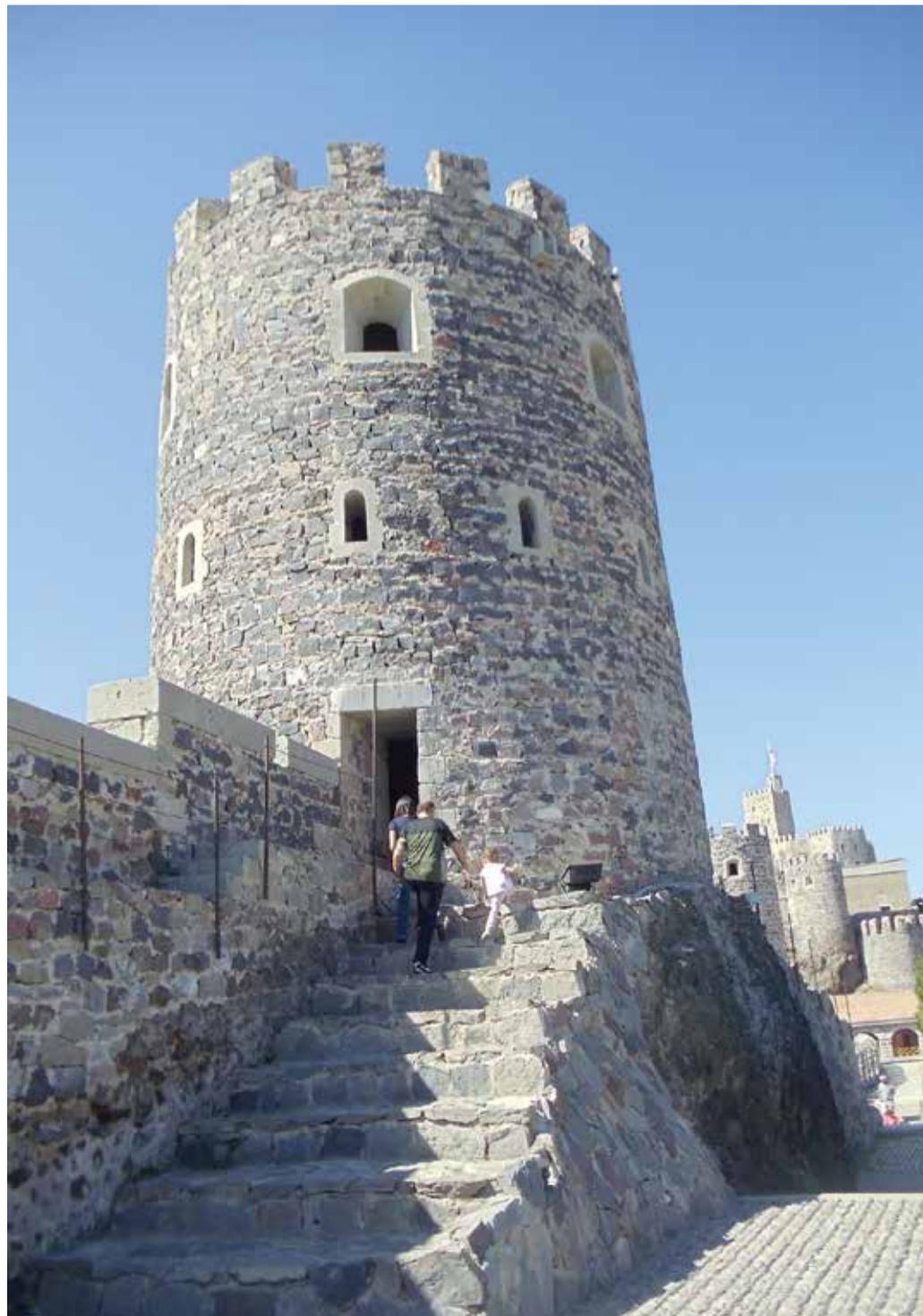
ჭაჭკარი. მეგალითი
ფოტო: ნანა ნათენაძე

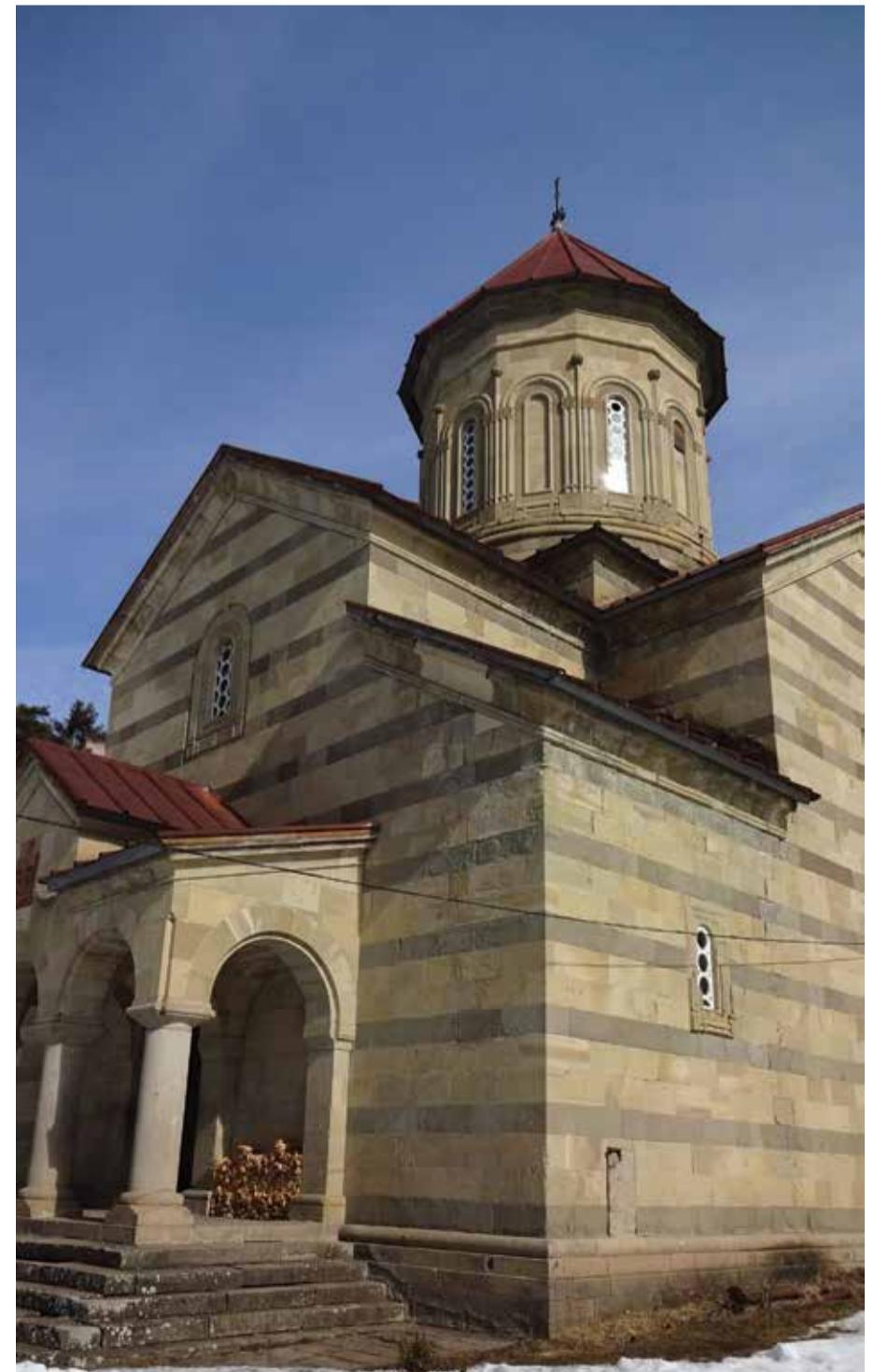
ზარზმის მონასტერი

ვარძია

ახალციხე, რაბათი – ქალაქის ციტადელი

აბასთუმნის ეკლესია